

KRONIKA MESTA

ŽIAR NAD HRONOM

Rok 2010

**Toto pokračovanie IV. zväzku KRONIKY MESTA ŽIAR NAD HRONOM obsahuje záznamy
v počítačovom vydaní za rok 2010**

v počte strán

**odtlačok
pečate mesta**

**PaedDr. Veronika Balážová
poslankyňa MsZ**

**Mgr. Ivan Černaj
primátor**

**Kronikárkou mesta je Mgr. Mária Zatlková, učiteľka na dôchodku,
podľa uznesenia mestskej rady č. 73/2001, potvrdené uznesením
mestskej rady č. 15/2003. O kronikárovi pozri záznam z r. 2001.**

kronikár

OBSAH

Časť	Názov	Strana
	Najvýznamnejšie udalosti roka	4
	Mesto Žiar nad Hronom (stručná charakteristika a história)	5
I.	Mestská samospráva	8
II.	Z rozpočtu mesta	17
III.	Významné návštevy mesta	18
IV.	Zmena tváre mesta	19
V.	Obyvateľstvo	22
VI.	Verejno-spoločenský život	27
VII.	Výročia a oslavy	31
VIII.	Podniky v živote mesta	34
IX.	Školstvo	38
X.	Kultúra	45
XI.	Duchovný život	48
XII.	Zdravotníctvo	51
XIII.	Životné prostredie	52
XIV.	Šport	54
XV.	Počasie a jeho osobitosti	59
XVI.	Mimoriadne udalosti	62
	Používané značky a skratky	64
	Sprievodná dokumentácia	65

2010

NAJVÝZNAMNEJŠIE UDALOSTI ROKA :

vo svete :

Rok havárií :

- 12. januára ničivé zemetrasenie na Haiti (cca 250 000 obetí)
- 10. apríla havária poľského vládneho lietadla (94 mŕtvych)
- po výbuchu sopky na Islande (smog nad Európou)
- záplavy v Pakistane, požiare v Rusku
- ropná havária v Mexickom zálive
- ekologická havária v Maďarsku
- dlhová kríza v Eurozóne (Grécko, Španielsko, Taliansko, Írsko, Portugalsko)

na Slovensku :

- 12. júna – parlamentné voľby v SR
- 31. augusta – tragická streľba psychopata v Devínskej Novej Vsi (štátny smútok)
- 18. septembra – neúspešné referendum
- 17. novembra – komunálne voľby

v meste :

- pokračuje rekonštrukcia osvetlenia celého mesta
- začala revitalizácia Námestia MS (projekt cez EÚ) a súkromná výstavba polyfunkčného centra na Námestí MS
- dokončenie rekonštrukcie a modernizácie materských škôl
- neobvykle ostrá negatívna kampaň pred komunálnymi voľbami. Ivan Černaj tretíkrát primátorom mesta.

MESTO ŽIAR NAD HRONOM

(Stručná charakteristika a história)

Mesto sa nachádza v Žiarskej kotline na pravej strane Hrona. Je obklopené pohorím Vtáčnik, Kremnickými a Štiavnickými vrchmi. Územie tvorí križovatku ciest z Bratislavy na Zvolen, zo Žiaru do Martina a Prievidze. Táto poloha predurčovala jej osídlenie už v praveku. Po Keltoch, Germánoch kotlinu obývali Slovania už pravdepodobne v 5. storočí.

Žiar nad Hronom vznikol v roku 1955 po výstavbe hlinikárne premenovaním pôvodného historického mestečka Svätý Kríž nad Hronom. Dnes do katastra mesta od roku 1971 patrí aj pôvodne samostatná obec Šášovské Podhradie a kataster bývalej obce Horné Opatovce (najstaršej v kotline), ktorá v dôsledku činnosti ZSNP zanikla v r. 1969. Po obci zostali iba národné kultúrne pamiatky – Kostol sv. Vavrinca a socha J. Nepomuckého.

História Svätého Kríža nad Hronom sa písomne viaže na rok 1075, kedy kráľ Gejza I. zakladá opátstvo v Hronskom Beňadiku. V darovacej listine sa spomína územie dvoch mýtnych osád – Horných Opatoviec a Svätého Kríža nad Hronom. Názvy sa ustálili neskôr. Toto územie sa pôvodne označovalo ako majetok v oblasti „Susolgi“ (Šúšoľ). Spoľahlivý údaj o lokalite Cristur (Kerestur, Sv. Kríž) je v texte z roku 1237. Už vtedy možno usudzovať, že tu stála sakrálna stavba. K výraznému rozvoju osady prispeli najmä mestské privilégia z roku 1246, ktoré jej prideliť arcibiskup Štefan Vanča. Ďalšie výsady udeľujú králi Matej I. a Vladislav II. (- jarmočné právo v roku 1501). Ako vlastníctvo ostrihomského arcibiskupstva si zachováva naďalej poľnohospodársky ráz, ale mestečko sa stáva administratívnym i duchovným strediskom, neskôr aj ekonomickým a obchodným. Od roku 1598 tu jestvuje škola, a tak sa stáva aj kultúrnym centrom. Z remesiel treba spomenúť krajičirov, ševcov, čižmárov, kováčov. Životné osudy Krížanov sťažovali živelné pohromy, veľké požiare, povodne, mor a časté prechody vojsk (boje o trón, Jiskrov kastelán buduje opevnenie pri kostole, turecká expanzia, protihabsburské povstania, sídlil tu Štefan Bočkay, František Rákoczi ...).

Nedáleký strážca križovatky Žiarskej kotliny – hrad Šášov začali stavať v roku 1242 bratia arcibiskupa Vanču (v čase, kedy aj osada Svätý Kríž bola povýšená na mestečko). Neskôr hrad pripadol kráľovi. Jeho kasteláni sa často sporili s opátstvom Beňadika o územie a mýto a znepríjemňovali život susedným osadám i bankským mestám. Vtedy ku hradnému panstvu patrilo 35 osád. Vzniká i Ladomer a Vieska. Hrad vystriedal viacero majiteľov. Za útlaku poddaných vlastníckmi Dóczyovcami sa osady vyľudňujú. Násilenstvá vrcholili za panstva Lipcseyovcov („lúpežní rytieri“). Koncom 17. storočia hrad znovu vlastní kráľovská komora. V roku 1708 bol hrad dobytý, rozstrieľaný a podpálený vojskom cisárskeho generála Heistera v bojoch proti Františkovi Rákoczi. Odvtedy je hrad rumoviskom. V súčasnosti vyvíja úsilie na jeho konzerváciu Združenie na záchranu hradu Šášov.

Celé okolie Svätého Kríža spravovali ostrihomskí úradníci z budovy, ktorá sa stala pevnostnou stavbou, neskôr kaštieľom – od roku 1615, kedy ho na letné sídlo ostrihomského arcibiskupa prestaval arcibiskup F. Forgách a v roku 1631 Peter Pázmaň. Bašty proti Turkom dal pristaviť arcibiskup Lippay a o jedno poschodie ho navýšil Štefan Moyses. Stálym sídlom banskobystrického biskupstva sa stal od roku 1776 (do roku 1941) po rozdelení ostrihomského arcibiskupstva na tri biskupstvá. Tu pôsobiaci biskupi urobili zo Svätého Kríža stredisko kultúrneho i politického života na Slovensku v

18., ale najmä v 19. storočí, striedali sa tu významné návštevy politikov a národovcov. Staviteľom Kostola Povýšenia sv. Kríža (na mieste pôvodného gotického) bol biskup Gabriel Zerdahely v roku 1812. V krypte kostola je pochovaných šesť biskupov. Najvýznamnejší z nich bol biskup, filozof, politik Dr. Štefan Moyses. Pôsobil tu v rokoch 1851 – 1869. Je tvorcom myšlienky Matice slovenskej, ktorej sa stal prvým predsedom. Mnohostrannou činnosťou sa preslávil i kňaz Michal Chrástek. Po strastiplných bojoch II. svetovej vojny, kedy v kaštieli sídlilo striedavo partizánske i nemecké veliteľstvo, zaujímavú kapitolu jeho histórie tvorilo blahodarné pôsobenie saleziánov od roku 1946 do „barbarskej noci“ roku 1950. Mali tu i vysokú školu teologickú. Odvtedy kaštieľ stále slúži ako sídlo úradov a škôl. Po predaji kaštieľa v r. 2005 firme MALES tu sídli súkromná obchodná akadémia.

Svätý Kríž mal vždy prevažne poľnohospodársky charakter. V okolí sa preslávil jarmokmi a trhmi (povestné „hurke“ sa stali i pôvodcom prezývky). Významným vlastníkom pôdy a podnikateľom bol biskupský úrad. Mal pivovar, mlyn, na veľkostatku Kupča tehelňu, do prenájmu dával kameňolom a pílu. Rozvoj súvisel aj s vybudovaním železničnej trate roku 1896. Vtedy sa v mestečku rozvíja aj bankovníctvo. Na konci 19. a na začiatku 20. storočia sa zhoršovala sociálna situácia a rástol národnostný útlak. Svätý Kríž zasiahla vlna vyst'ahovalectva. Obyvateľov ťažko postihla I. a II. svetová vojna. Ako administratívne centrum pre 55 obcí bol Svätý Kríž v rokoch 1875 – 1922, v I. ČSR bol okresom do roku 1928. Presun sídla okresu do Kremnice nepriaznivo ovplyvnil vývoj mesta. Sídлом okresu je znovu od roku 1960, kedy sa už píše socialistická história mesta. Od 1. januára 2004 v meste sídli obvodný úrad pre pôvodné okresy Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica.

Vybudovaním hlinikárne v roku 1953 sa mesto mení na priemyselné. Nastáva príliv obyvateľov „za chlebom“ z celej ČSR. Ak Svätý Kríž mal 1500 obyvateľov v roku 1950, tak Žiar nad Hronom má t.č. 19 794 (časť Š. Podhradie 330). Súvisí s tým výstavba bytov a celej občianskej vybavenosti. Mesto rástlo do dĺžky severne od Svätého Kríža. Vstup do mesta tvoria historické budovy renesančno-barokového kaštieľa, Park Štefana Moyses a klasicistický kostol. Pod Šibeničným vrchom je kaplnka Panny Márie (staviteľ kňaz Hajnovič v roku 1711). Za časťou Svätý Kríž sa rozprestiera nové sídlisko, ktoré dokumentuje stavebné štýly 2. polovice 20. storočia z obdobia socializmu. Pozoruhodné sú objekty okresného a mestského úradu, nemocnica s poliklinikou, mestské kultúrne centrum a dom kultúry, hotel Luna, penzión, dom dôchodcov, športové objekty – plážové kúpalisko, minizoo, tenisové kurty, zimný a futbalové štadióny. Po roku 1989 pribudla krytá plaváreň, Hvezdáreň a planetárium M. Hella, budova poisťovne, rozšírenie nemocnice o blok A a v roku 2001 bol tu vysvätený Kostol Sedembolestnej P. Márie (aktér misionár Emil Černaj, staviteľ ICLic. Ján Minárik), čím sa nové mesto stalo aj duchovným strediskom. Na Námestí Matice slovenskej v roku 1999 pribudla dôstojná socha Štefana Moyses, ktorej autorom je akademický sochár Milan Ormandík z Kremnice. Mesto má viacero sôch a pamätných tabúľ. Na cintoríne sú hroby dejateľov Michala Chrásteka, Jána Ďatľa, Zoltána Halku, Antona Štefánka..., z novších osobností je to hrob Zity Strnadovej – Parákovovej, Karola Strnada, Františka Štuláka a Štefana Tesáka. Prírodu v okolí možno spoznávať na 8 zastávkach Náučného chodníka Šibeničný vrch. V r. 2009 zásluhou Ing. R. Uhroviča pribudol Náučný chodník Ladomerská Vieska – Šášovské Podhradie (vedie zo železničnej stanice Žiar nad Hronom na Šášovský hrad).

Pozn. O Žiari nad Hronom je možné získať informácie z dosiaľ jedinej monografie Dejiny Žiaru nad Hronom (1978) – zostavovateľ Peter Ratkoš. Z archeologického výskumu územia parku a kaštieľa – informácie u miestneho archeológa Mgr. Petra

Mosného. Koncom roku 2005 bola vydaná publikácia miestneho historika Ing. Jozefa Minku Významné osobnosti Žiaru a okolia. V roku 2001 bola v Dome kultúry otvorená expozícia mestského múzea a Galérie Júliusa Považana. V r. 2010 v dôsledku obáv z poškodenia vzácnych obrazov v prípade stekania vody (strecha Domu kultúry potrebuje opravu) boli originály J. Považana uložené na bezpečné miesto t.j. galéria je t.č. uzatvorená. Expozícia (archeologická, etnografická, osobnosti) v DK čiastočne plní úlohu mestského múzea, ale je málo navštevovaná a vyžaduje komplexné moderné riešenie. Pamätnú izbu Štefana Moyses, ktorá bola v kaštieli, nový majiteľ zrušil. Výstava ŠTEFAN MOYSES – MUŽ DUCHA A ČINU (pripravil MO MS a MsKC) bola t.r. z DK premiestnená do MsKC, kde je väčšia návštevnosť. V r. 2006 vznikol dobrovoľný poradný zbor primátora mesta pre históriu Žiaru n. Hronom pod názvom CASTRUM SUSOL. Jeho predsedom je Ing. Richard Kafka. V r. 2007 časť jeho členov spolupracovala s historikom Richardom Lackom z B. Bystrice na príprave reprezentačnej publikácie o našom meste.

Kniha bola uvedená 18. júna 2009 v MsKC pod názvom ŽIAR NAD HRONOM V PREMENÁCH ČASU (zostavovateľ Richard Lacko, autori Zoltán Baláž, Augustín Denko, Zuzana Denková, Richard Kafka, Richard Lacko, Peter Mosný, Rastislav Uhrovič, Mária Zat'ková).

I.

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA

Záznam o zamestnancoch Mestského úradu zo dňa 3.XII.2010:

- Vedenie mesta
- primátor Mgr. Ivan Černaj
 - viceprimátor Mgr. Roman Zat'ko
 - prednostka MsÚ Ing. Mariana Páleníková
- Kontrolórka mesta
- Ing. Eva Vincentová
- Odbor komunikačný
- vedúci Martin Baláž (hovorca)
 - sekretárka Mgr. Zuzana Čert'aská
 - noviny Mgr. Dáša Mužíková
 - koordinátor práce s mládežou PhDr. Michaela Pribilincová, Mgr. Erika Rašlíková
 - vodič Milan Dekiš
- Odbor riadenia projektov
- vedúci Ing. Pavel Mužík
 - Lucia Zat'ková
 - Ing. Emil Solnica
 - Ing. Lucia Tencerová
 - Ing. Blažena Kollárová
 - + 15 vodiči zberových vozidiel a manipulační pracovníci
- Podľa organizačnej štruktúry MsÚ bol odbor riadenia projektov priamo začlenený pod zodpovednosť viceprimátora Romana Zat'ku a sekretárky Ivany Hlaváčovej. Prednostka Mariana Páleníková zodpovedá za systém kvality, stavebný úrad a prepojene za ďalšie odbory MsÚ. Sekretárkou odboru vnútornej správy bola Jana Janeková. Listiny overoval Milan Konoradský, personalistka - Ing. Miroslava Suchá, kronikárka – Mgr. Mária Zat'ková (čiasočný úvázok), registratúrne stredisko – Róbert Ivanič, oddelenie verejného obstarávania – Želmíra Urgelová, matrikárky – Marta Páleníková, Elena Rozenbergová.
- Odbor ekonomiky a financovania
- viedol Ing. Juraj Gallo. Pracovníci: Zuzana Bolfová, Bc. Petra Kamodyová, Ľubica Töröková, Ing. Martin Sebechlebský, Eva Stribulová, Blažena Štyriová (pokladňa).
 - oddelenie daní a poplatkov – vedúci Ing. Martin Majerník.
Pracovníci: Martina Ďuričková, Mgr. Lucia Janeková, Ing. Mariana Čechová Dürešová, Žofia Bencová, IT manažér – Bc. Peter Paulík.
- Odbor starostlivosti o obyvateľa
- vedúca Ing. Monika Minárová
 - sociálne oddelenie
 - Bc. Mária Šimegová
 - Mgr. Dagmar Štífnerová
 - Bc. Miriam Mezeiová
 - Lívia Hricová
 - evidencia obyvateľstva - Rajčanová Erika
 - Ivanová Eva

- komunitní zamestnanci
 - Bc. Pavel Horváth
 - Mgr. Martina Selecká
 - + 2 asistenti
 - + 12 opatrovateľská služba
- detské jasle
 - vedúca Ľubica Hrušovská
 - Ida Dúbravská, Ľudmila Šoucová, Mgr. Eva Tóthová

Stavebný úrad

- vedúca Dagmar Szarvašová
- Lívia Krajmerová, Ing. Jana Trokšiarová, Anna Ivanová, Ing. Stanislava Holosová, Lýdia Tóthová

Odbor životného prostredia

- poverený vedúci Ing. Juraj Gallo
- Lucia Schlenkerová, Alžbeta Dovcová, Jana Fekiačová

- oddelenie odpadového hospodárstva a vodnej správy
- Ing. Ivana Martincová Škriniarová
- Mgr. Anna Škriniarová

- oddelenie ochrany prírody a ovzdušia - Ing. Marcela Gendiarová

Odbor školstva a športu

- vedúca PhDr. Marta Mergová
- školský úrad - Mgr. Adriana Giláňová

Odbor správy majetku mesta

- vedúca Ing. Miroslava Paulíková
- oddelenie pozemkové
 - Mgr. Nikoleta Kvostková
- oddelenie administrácie
 - Ing. Silvia Mesiariková
 - Ing. Zuzana Beliančinová
- oddelenie technické
 - Ing. Miloslav Baranec
 - Ján Žiak
 - Ľuboš Filipčík

Mestská polícia

- náčelník Vladimír Mališ
- policajti v počte 21

Projekty mesta:

Podľa správy zástupcu primátora mesta Romana Zatluku v r. 2010 boli vypracované nasledovné projekty mesta (pozri správu v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010) :

1. Rekonštrukcia a modernizácia Základnej školy na Ul. M.R.Štefánika 17 Žiar nad Hronom (realizovaný 01/2010)
2. Vzdelávaním k modernej európskej samospráve (realizovaný 03/2010)
3. Rekonštrukcia a modernizácia 12 objektov materských škôl (realizované 11/2010)
4. Intenzifikácia separovaného zberu v Žiari nad Hronom (realizuje sa)
5. Uzatvorenie a rekultivácia skládky odpadov Horné Opatovce, Žiar nad Hronom (proces pozastavila nutná zmena projektu, ktorá je schvaľovaná na MŽP SR)
6. Centrum zhodnocovania odpadov Žiar nad Hronom – mimoriadne náročný projekt na financie a realizáciu efektívneho a komplexného nakladania s odpadom má podpísanú zmluvu o poskytnutí NFP (cca 19 miliónov eur), prebieha verejné obstarávanie)

7. Zlepšenie kvality ovzdušia v Žiari nad Hronom (žiadosť o NFP posudzuje MŽP SR)
8. Revitalizácia centrálnej mestskej zóny Žiar nad Hronom (realizácia projektu pred dokončením)
9. Komunitná a terénna sociálna práca v meste Žiar nad Hronom (realizácia končí 10/2010, predkladaná je ďalšia žiadosť o NFP)
10. Zvýšenie kvality sociálnych služieb a zabezpečenia komunitného rozvoja zameraného na MRK v Žiari nad Hronom (01/2010 zaslaná žiadosť o NFP)

Mesto prevencie:	Už 12 rokov sa šíria aktivity za zdravý životný štýl pod názvom Štafeta prevencie. Jej zakladateľom je Asociácia pre prevenciu drogových závislostí na Slovensku, ktorej prezidentom je Dr. Ľubomír Gábriš. Dňa 6. novembra 2009 túto štafetu prevzal primátor Ivan Černaj – a tak sa mesto Žiar nad Hronom stalo aktívnym nositeľom Štafety prevencie pre rok 2010.
Novoročné stretnutie:	Dňa 26. januára pozval primátor mesta na novoročné stretnutie osobnosti mesta Žiar nad Hronom do divadelnej a estrádnej sály MsKC. V slávnostnej časti vystúpil sólista opery SND Martin Babjak v sprievode klavírneho virtuóza Daniela Buranovského (obaja boli aj výbornými zabávačmi, prítomní na koncerte boli aj seniori mesta). Po novoročných prípitkoch sa za doterajšiu spoluprácu pri neformálnych rozhovoroch počas recepcie poďakoval primátor mesta.
Regionálne samosprávy:	Primátori a starostovia regionálnych samospráv pokračovali v spoločných stretnutiach v našom meste. Dňa 26. februára bola na programe realizácia sociálnych pracovných miest podľa pokynov vlády SR pri riešení globálnej krízy.
Verejné stretnutie obyvateľov:	Na 17. marca predstavitelia samosprávy Žiaru nad Hronom pozvali do Domu kultúry obyvateľov, aby ich oboznámili s projektom Revitalizácia centrálnej mestskej zóny. Prítomná bola aj hlavná architektka projektu Eva Wernerová z Piešťan. Žiaľ, projekt mohli predstaviť len asi desiatke obyvateľom.
Nové vozidlá na odpady:	Na Námestí MS dňa 18. marca bolo slávnostne predvedených šesť nových moderných vozidiel na zvoz odpadu, ktoré do majetku mesto získalo v úspešnom projekte Intenzifikácia separovaného zberu (pozri aj časť Životné prostredie).
Samospráva sa vzdeláva:	Od mája 2009 do marca 2010 sa pre zamestnancov MsÚ realizoval projekt Vzdelávaním k modernej európskej samospráve. Prostriedky poskytla Európska únia z 95%, zvyšok 5% mesto. Cieľom boli vedomosti a zručnosti vo využívaní výpočtovej techniky a anglického jazyka.
Nová služba obyvateľom:	Bez spoplatnenia mesto zaviedlo novú službu obyvateľom: všetky oznamy mestského rozhlasu a komerčná i občianska inzercia sa zverejňujú v textovej forme na webovej stránke www.ziar.sk .
Bytové spoločenstvá:	Zástupcovia mestskej samosprávy pokračujú v spoločných stretnutiach s predsedami bytových spoločenstiev. Vlni 4x. T.r. bolo 2. júna už druhé stretnutie s účasťou 65 zástupcov BS, za mesto primátor, viceprimátor, riaditeľ TS a i. Ako prioritný bol problém civilizovaných krajín – odpadové hospodárenie a kultivácia vedomia obyvateľov.
Mesto roka 2010:	Odborná porota národnej environmentálnej súťaže udelila začiatkom októbra mestu Žiar nad Hronom v kategórii ENVIRO čestné uznanie MESTO ROKA

2010 – aj napriek tomu, že mesto sa do súťaže ani neprihlásilo. Porota tým ocenila vysokú kvalitu podaného projektu INTENZIFIKÁCIA SEPAROVANÉHO ZBERU (nové vozidlá na bioplyn zvlášť) ako aj celkový stav odpadového hospodárenia v meste.

Predvolebná ostrá kampaň:

Už v júni na zasadnutí mestského zastupiteľstva sa objavili prejavy krízy v hospodárení (najmä po hokeji kríza volejbalu v MŠK, čiastočne riešená získaním 10 000 eur pre mládežnícky volejbal cez primátora sponzorsky), v spore o ďalší dopravný uzol z budúceho obchvatu mesta (vyprovokoval poslanec MUDr. Ladislav Kukolík a podnikateľ Vladimír Urbílik), ktorý vyvrcholil v spisovaní petícií (za i proti). Na rôzne podozrenia a klebety primátor reagoval tým, že sám požiadal (oznámil to na MsZ dňa 12.08.) Transparency international Slovensko o audit ešte pred voľbami. V septembri sa objavili (24.09.) popri hlavných komunikáciách bilbordy, ktoré ostro napádali vedenie mesta (tvrdením, že TIS ide kontrolovať mesto z vlastného rozhodnutia, že primátor lacno predáva pozemky na Námestí MS a že sa fondy EÚ vraj nevyužili pri rekonštrukcii osvetlenia mesta = ako na zavádzajúce a klamnú texty primátor podal na autora trestné oznámenie. K autorstvu sa priznal kandidát na primátora za SDKÚ Štefan Maceják, autor aj ďalších textov). Po anonymnom útoku, že primátor je vlastníkom dvoch víl na Floride, primátor zvolal MsZ, kde vlastníctvo víl priznal ako zákonné.

Firmy, mesto a kríza:

Primátor dňa 28. septembra pozval na pracovný obed zástupcov najvýznamnejších firiem priemyselného parku. Počas konzultácií bola hlavná téma súčasný stav pri prekonávaní krízy. Šéfovia Slovalca, Sapy, Nemaku, ZSNP, Termosolaru, Remesla i Fagoru potvrdili stabilizáciu výroby a vývozu.

Pred voľbami:

Dňa 12.10. bol primátor pozvaný na celoštátne vyhodnotenie súťaže Škola roka (ZŠ a SŠ), ktoré sa konalo v našom meste.

Primátor bol v dňoch 26. – 28.X. pozvaný do Bratislavy na uvítanie kráľovského páru z Nórska.

TIS začiatkom novembra uverejnila prieskum transparentnosti samospráv. Mesto Žiar nad Hronom zaradila do tzv. D-čka na 77. priečku v hodnotení. Primátor hodnotenie označil za povrchné a sporné – očakáva výsledky hĺbkového auditu TIS, o ktorý požiadal a už sa začal v novembri pred voľbami. (Žiaľ, údajne TIS nestačil audit ukončiť pred komunálnymi voľbami.) Dňa 18.11. sa prvýkrát TIS stretla s vedením mesta.

Dňa 2.11. podal primátor v Mestských novinách v rozhovore zhodnotenie 8 rokov práce vo vedení mesta. (pozri Sprievodnú dokumentáciu)

Dňa 3.11. sa ako každoročne primátor stretol so seniormi z JDS a Klubu dôchodcov na dôkaz, že rešpektuje ich postrehy a potreby. T.r. najviac negatívnych ohlasov dostal na správanie sa „psíčkarov“, ktorí nedodržia VZN o odstraňovaní psích exkrementov.

Prísľub mesta:

V novembri sa mesto rozhodlo prenajať za symbolickú cenu pozemok od Urbárskeho a pasienkového spoločenstva neďaleko časti Pod Kortínou smerom na Farské lúky. Tu by v budúcnosti bolo možné vystavať nízkoštandardné byty, ale iba ak na to mesto získa prostriedky od štátu alebo eurofondov. Všetci 6 kandidáti na post primátora pred voľbami tento krok mesta schvaľovali.

Štafeta do Ružomberka:

Dňa 12. novembra Žiar nad Hronom odovzdal Štafetu prevencie predstaviteľom mesta Ružomberok. Počas roka sa do prevenčných aktivít zapojilo množstvo

organizácii (polícia, hasiči, sociálni pracovníci, školský úrad, hygienici, CVC, POS...). V úsilí predchádzať kriminalite, drogovým závislostiam mesto mieni pokračovať.

Vedenie mesta po voľbách:

Výsledky volieb (pozri časť VI. Verejno-spoločenský život) ukázali, že u voličov výrazne prevládla istota a výsledky 8-ročného diela pre mesto (citujem voliča J.M.: „Toľko sa pre mesto ešte neurobilo, ako za tohto vedenia... stojiská, separovanie odpadu, vynovené školy, škôlky, detské ihriská, športoviská, osvetlenie mesta nové, kniha o meste, rekonštrukcia parku, rozhlasu atď.“) pred neistými sľubmi. A tak 27.11. voliči zreteľne potvrdili do funkcie primátora už po tretíkrát Ivana Černaja.

Zmena nastala len vo funkcii viceprimátora. Osemročnú prácu Romana Zaťku v tejto funkcii, kde mal zodpovednosť najmä za projekty, značne dehonestovali prehnané ambície jednotlivca, ktorého kandidatúru na primátora podporilo vedenie žiarskeho zväzu SDKÚ-DS. Nereálnosť a neeticnosť tejto kandidatúry (čo sa potvrdilo pred a pri voľbách) Roman Zaťko predvídavo verejne kritizoval, čím ako člen strany údajne porušil stanovy. Žiarske SDKÚ ho zato potrestalo stiahnutím z kandidátky na poslanca MsZ. To, že mu napriek tomu voliči krúžkovaním dali pri voľbách najviac hlasov – vôľa ľudu neplatí. A tak si primátor spomedzi zvolených poslancov za viceprimátora (môže ním byť len poslanec) vybral Mgr. Petra Antala.

(Pozri časť VI. – Komunálne voľby a Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2010)

Poznámka kronikárky:

Posledne uvedená situácia nemá obdobu, a tak ju posudzujem ako abnormalitu a výsmech demokracie – morálny víťaz je porazený. Nevieť odpovedať na časté otázky ľudí v meste: „Čo sa to stalo? Veď sme R.Z. volili!“ Možno čosi vypovedia jeho odpovede na moje 3 otázky:

1. „Akú „gentlemanskú dohodu“ si to mal porušiť?“
„Ja?! Veď on (Š.M.) ju prvý porušil znevážením mojej 8-ročnej práce vo vedení mesta na jeho billboardoch.“
2. „Neoľutoval si, že si sa vrátil z Bratislavy do Žiaru, kde si mal šance kariéry na Ministerstve zahraničia SR?“
„Prečo? ! Ja som spokojný – pozri na tie stojiská, vynovené školy, detské ihriská a i. Moja práca tu mala zmysel. Som rád.“
3. „Prečo si ty sám nikdy nekandidoval za primátora?“
„Ivan si ma vybral za zástupcu, čím mi dal možnosť projektovať, naplniť víziu o svojom meste. Mal som tú prácu rád a nemal som záujem byť jeho súperom.“

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO:

Počet zasadnutí počas roka 2010 bol 6x. Okrem pravidelných úloh a programu sa po predrokovaniach poslancov prijali na verejných zasadnutiach nasledovné závažnejšie rozhodnutia:

11. február 2010:

- (MsZ sa konalo vo vynovenej ZŠ Ul. M. R. Štefánika – multimediálna učebňa)
- uložilo prednostke MsÚ vyrovnat' záväzok MŠK (hokejového klubu) vo výške 18 629 eur z rozpočtu mesta Žiar nad Hronom
 - schválilo informácie o plnení rozpočtu k 31.12.2009, o vývoji na trhu práce a stave nezamestnanosti v r. 2009, informáciu o projektoch
 - schválilo dodatok č. 4 k zriaďovateľskej listine ZUŠ

- riešilo majetkové požiadavky občanov podľa možností a záujmu mesta ako celku (4 žiadosti boli odsunuté)
- schválilo ako prípad hodný osobitného zreteľa predaj časti pozemkov zapísaných na LV č. 1136 pre A.P.S. INVEST, s.r.o. Bratislava
- pre fi Kaufland SR v.o.s. Bratislava schválilo uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve – zriadenie vecného bremena na dobu neurčitú v prospech mesta Žiar nad Hronom (kvôli prechodu a prejazdu cez pozemky pod komunikáciu, ktorá má byť vystavaná v súvislosti s výstavbou OC Kaufland Žiar nad Hronom) t.j. neschválilo bezodplatnosť zriadenia vecného bremena na pozemku na LC č. 1136, parcela č. 1813/11
- neschválilo prenájom časti pozemku pre fi MONAQ Leasing a.s. Bratislava za udaných podmienok
- vzalo na vedomie správu o odpadovom hospodárstve

22. apríla 2010:

- prítomná bola riaditeľka novovzniknutých TS, a.s. Zuzana Gallová (informovala: vznik TS, a.s. 29.07.2009, 35 zamestnancov, sídlo na Ul. SNP v pôvodných budovách TS, s.r.o., spravuje nakladanie s komunálnym odpadom v meste aj v okolí Žiaru nad Hronom, s mestom nie je spätá, časť zamestnancov prešla z TS, s.r.o., ktoré sa naďalej budú starať o čistotu mesta, jeho zeleň, osvetlenie, stavby, mesto zodpovedá za separovaný zber)
- vzalo na vedomie správu o činnosti MsP za rok 2009, informáciu o plnení rozpočtu k 28.02.2010
- schválilo rozpočtové opatrenie č. 1/2010, ktoré zvyšuje výdavky i príjmy o sumu 48 629 eur ako aj záverečný účet mesta za rok 2009 bez výhrad
- riešilo majetkové žiadosti (z toho ako prípad hodný osobitného zreteľa predaj pozemku pre p. A. Šurkovú a P. Janeka v Šášovskom Podhradí, ako prípad hodný osobitného zreteľa nebol schválený predaj ani prenájom sociálneho zariadenia pri parku na Svätokrížskom námestí pre p. Vlastu Kollárikovú EKONOMISERVIS, ale bol schválený predaj stavby a prenájom pozemkov – park – na 30 rokov pre Andreu Martinovú – EVELYN za daných podmienok i lehoty ich plnenia)
- schválilo kúpu 12 bytov na 4. a 5. podlaží a 6 bytov na 6. podlaží bytového domu č. 509 Ul. M. Chrásteka v Žiari nad Hronom (4 trojizbové, 8 dvojizbové) a ich rekonštrukciu. Predávajúci je fi JADRANY s.r.o. Banská Štiavnica, kúpna cena je 515 504,70 eur (618 eur za m²)
- schválilo ako prípad hodný osobitného zreteľa prenájom celku zimného štadióna na 5 rokov pre SPORT TREND, s.r.o. Žiar nad Hronom na športovo – kultúrne aktivity (najmä extraligu hokejbalu) za určených podmienok. Mesto bude financovať 17 504 eur ročne časť prevádzky štadióna. Nájomné je 1 euro/rok.
- zrušilo VZN č. 1/2007 o podmienkach poskytovania návratnej finančnej výpomoci fyzickým osobám z rozpočtu mesta na základe platného zákona SR (účinnosť sa ruší od 7.05.2010)
- schválilo VZN č. 2/2010, ktoré mení VZN č. 7/2007 Prevádzkový poriadok pohrebísk v pôsobnosti Mesta Žiar nad Hronom s účinnosťou od 7.05.2010 (v súvislosti so zmenou prevádzkovateľa – pozri časť V.)
- vzalo na vedomie správu o činnosti TS, s.r.o., MsKC, o prevenčných akciách v meste
- schválilo VZN č. 3/2010 o miestnom poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad na území mesta a schválilo mimoriadnu odmenu primátorovi mesta vo výške priemerného mesačného platu

10. júna 2010:

- vzalo na vedomie informáciu o plnení rozpočtu k 30.04.2010 a schválilo návrh na rozpočtové opatrenie č. 2/2010 (príjmy aj výdavky sa zvyšujú o 262 453 eur)
- schválilo VZN č. 4/2010 o predaji na trhovách miestach a splnomocnilo primátora, aby doplnil VZN č. 12/2009 Trhový poriadok (a vydal v plnom znení)
- schválilo VZN č. 5/2010 Trhový poriadok pre Mestskú tržnicu, VZN č. 6/2010 Trhový poriadok pre Svätokrížsku tržnicu (problém „živej hudby“ v susedstve)
- vzalo na vedomie informáciu o projektoch (pozri vyššie), vyhodnotenie Kalendára športových podujatí v čase január – jún 2010
- schvaľuje úpravu uznesenia č. 86/2007 MsZ z 22.06.2007
- schvaľuje ako prípad hodný osobitného zreteľa prenájom nebytových priestorov v podzemí MsKC pre OZ Tanečno – športový klub STELLA Žiar nad Hronom do 30.06.2025, cena 1 eur/rok, účel: tanečné – športové – kultúrne aktivity. V podmienkach je nájomca povinný aj rekonštruovať priestory na vlastné náklady a umožniť bezplatne priestor používať aj členom súboru HRON.
- mení uznesenie č. 36/2010 z 22.04.2010 tak, že schvaľuje:
- kúpu 12 bytov, ktoré budú zrekonštruované v súlade s čiastočne upraveným projektom (podlahové plochy) na 4. a 5. podlaží
- kúpu 6 bytov na 6. podlaží toho istého domu (3 trojizbové, 2 dvojizbové, 1 garsónka) tiež budú rekonštruované
- kúpna cena 618 eur/m² – celkom 513 959,70 eur splatná v 3 častiach
- schválilo Zásady odmeňovania poslancov MsZ
- -prednostke MsÚ uložilo zabezpečiť do budúceho MsZ návrh rozpočtu MŠK na rok 2010 a návrh na vysporiadanie dlhu MŠK z minulých období (finančné problémy má aj volejbalový klub)
- nevzalo na vedomie Správu o výsledkoch hospodárenia spoločnosti Mestský športový klub Žiar nad Hronom, spol. s r.o. za rok 2009
- v rámci interpelácií poslancov MUDr. Kukulík vyjadril nespokojnosť so zrušením pôvodne plánovanej križovatky na obchvate mesta R2

12. augusta 2010:

- vzalo na vedomie Návrh rozpočtu MŠK Žiar nad Hronom na rok 2010 s návrhom vysporiadania dlhu, plnenie rozpočtu mesta k 30.06.2010, Správu o rozkopávkach, Konceptiu rozvoja škôl a SZ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta do roku 2015 a informáciu o príprave Žiarskeho jarmoku a činnosti MsKC za I. polrok 2010
- schválilo 5 volebných obvodov v komunálnych voľbách 27.11. a 19 poslancov MsZ v ďalšom období:
 1. obvod Etapa – 5 poslancov
 2. obvod Stred – 5 poslancov
 3. obvod Centrum II + stará časť mesta – 5 poslancov
 4. obvod Pod vršky – 2 poslanci
 5. obvod IBV + Š. Podhradie – 2 poslanci
- schválilo rozsah funkcie primátora v novom funkčnom období
- schválilo VZN Trhový poriadok pre Žiarsky jarmok
- ako prípad hodný osobitného zreteľa schválilo predaj pozemkov v katastri mesta na základe úradne overeného geometrického plánu Správou katastra Žiar nad Hronom pod č. 508/09 za celkovú kúpnu cenu 87 627,91 eur. Pozemky sa predávajú pod stavbu R2 – obchvat mesta pre Národnú diaľničnú spoločnosť, a.s. Bratislava

- schválilo prenájom pozemku o výmere 47 m2 parcela č. 563, Ul. Jiráskova na 25 rokov. Účel nájmu je užívanie pozemku pod stavbu č. 2701, v ktorej bude konaná administratívna činnosť. K prenájomu sa uvádzajú podmienky výpovede zmluvy pre žiadateľa Ladislava Pašáka.
- schválilo rokovací poriadok MsZ a VZN, ktorým sa mení VZN č. 14/2009 o spôsobe nakladania s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom na území mesta
- primátor oznámil svoj zámer pozvať mimovládnu organizáciu Transparency International Slovensko, aby ešte pred komunálnymi voľbami urobila audit na MsÚ, keďže chce dokumentovať čistotu a transparentnosť hospodárenia mesta.

28. október 2010:

- schválilo rozpočet MsKC na rok 2011 (s pripomienkami poslancov, nedoriešený je problém Domu kultúry, Cityfest má málo sponzorov, cenná je práca technikov a tanečného klubu)
- schválilo návrh rozpočtu mesta Žiar nad Hronom na rok 2011 ako vyrovnaný vo výške 11 736 669 eur (bez výhrad)
- vzalo na vedomie návrh rozpočtu mesta na roky 2012 a 2013 (v pripomienkach časť poslancov vyjadrila obavy z rizika najmä kvôli kríze a znižovaniu príjmov z daní, budúcnosť si vyžiada zmeny, viac problémov je v sociálnej sfére, citlivý je problém športu, kde vedenie mesta a MŠK trvá na filozofii podporovať najmä mládežnícky šport)
- schválilo Správu o VVČ v školách (výsledky škôl sú takmer vyrovnané, úspešná celoslovenská akcia 28.10. na ZŠ Ul. Jilemnického – posl. Mikulčíková)
- ako prípad hodný osobitného zreteľa bol schválený prenájom časti parciel v katastrálnom území Žiar nad Hronom a Lovče ako dočasný záber počas výstavby objektov pri realizácii stavby R2 obchvat mesta pre NDS, a.s. Bratislava
- v rámci interpelácií poslancov bola prerokúvaná „čierna stavba“ p. Kaliaka v Parku Š. Moyses. V súčasnosti majiteľ stavby podal odvolanie na Krajský súd. Primátor ubezpečil poslancov, že mesto trvá na odstránení stavby alebo jej prestavbu na pôvodný účel.
- zo súčasných 19 poslancov sa pripravuje znovu kandidovať v komunálnych voľbách 18 (p. MUDr. Voldánová poďakovala za spoluprácu, viac nekandiduje kvôli pracovnej vyťaženosťi)
- na záver 2. volebného obdobia pred MsZ podal primátor Ivan Černaj hodnotenie (obdobie vidí ako úspešné naplnenie volebného programu aj vďaka dobrej spolupráci mestského parlamentu a tvorivému tímu na MsÚ, kríza bola, ale bez kolapsu ako to bolo v iných mestách, ktoré sa chodia do Žiaru učiť najmä o problematike odpadového hospodárenia, výstavby ihrísk a tvorby projektov – celkovo sme ich úspešnosťou získali pre mesto 33 miliónov eur = 1 miliarda korún, 4 400 eur na 1 domácnosť. Veľkým úspechom je komplexná rekonštrukcia ZŠ a MŠ v meste, v čom má mesto prvenstvo v SR. Tiež prebiehajúca rekonštrukcia osvetlenia a centra mesta. Budúcnosť vidí v kontinuite projektov, apolitizácii a spolupráci verejných činiteľov v meste.

15. decembra 2010:

MsZ ako prvé po komunálnych voľbách malo ustanovujúci charakter a malo dve časti :

1. Slávnostná časť: (v divadelnej sále MsKC)

- kultúrny program na úvod a záver pripravila ZUŠ Zity Strnadovej – Parákovej

- s výsledkami volieb oboznámila prítomných (účastní boli novozvolení i pôvodní poslanci) predsedníčka volebnej komisie v meste p. Magda Jánošková (pozri časť VI. kroniky)
- nasledovali sľuby novozvolených – primátora Ivana Černaja a 18 poslancov MsZ: Veronika Balážová, Dušan Bosák, Martin Sklenka, Richard Rišňovský, Monika Balážová, Peter Dubeň, Peter Antal, Emil Vozár, Rastislav Uhrovič, Katarína Dekýšová, Mária Biesová, Lýdia Cigerová, Norbert Nagy, Marek Rakovský, Ján Vinarčík, Michal Žurav a Stella Šeševičková. Odklad sľubu má poslanec Jozef Tomčáni, keďže jeho neprítomnosť bola ospravedlnená.)
- príhovor primátora Ivana Černaja, ktorý je zvolený už tretie volebné obdobie (predvolebné obdobie zhodnotil ako „boj dobra so zlom“, z ktorého sa však dá poučiť do nového obdobia. Rok 2011 vidí ako veľmi náročný, keďže z príjmov mesta vypadlo 1 milión eur, znížené sú podielové dane, rozpočet sa bude musieť upravovať. Veľkým vkladom do ekológie mesta a zložitou prácou bude napĺňanie projektu Centrum zhodnocovania odpadov. Čaká aj ukončenie obnovy centra mesta, osvetlenia a i. Pomôcť by mali aj výsledky auditu TIS, ktorý nie je ukončený. Na záver informoval o vymenovaní nového viceprimátora Mgr. Petra Antala.
- Stručne poďakoval za 8-ročnú prácu vo vedení mesta viceprimátorovi Mgr. Romanovi Zatlíkovi (pozri VI. časť Kroniky 2010)

2. Pracovná časť: (ako obvykle v zasadačke MsKC, účasť 18 nových poslancov)

- v úvode sa predstavil od 1.12.2010 novovymenovaný riaditeľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Žiari nad Hronom kpt. Róbert Legiň
- MsZ poverilo poslankyňu Stelu Šeševičkovú zvolávaním a vedením MsZ v prípadoch uvedených v Zákone č. 369/1990 § 12 o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
- schválilo a poverilo výkonom občianskych obradov poslancov MsZ Veroniku Balážovú, Stelu Šeševičkovú a neposlanca Romana Zatlíka (s výnimkou uzatvárania sobášov)
- schválilo opätovné hlasovanie o 12. bode programu (VZN o miestnych daniach) po vysvetlení dvoch technických chýb pri prvom hlasovaní
- schválilo zmeny v návrhu VZN o miestnych daniach v piatich bodoch (diskusia bola pred schválením najmä kvôli čiastkovému zvýšeniu „z 3,651 eura na 4,400 eur“ u niektorých platiteľov daní)
- schválilo VZN o miestnych daniach
- schválilo rokovania MsZ v popoludňajších hodinách

II.

Z ROZPOČTU MESTA

Rozpočtové hospodárenie mesta Žiar nad Hronom v roku 2010

Základným nástrojom finančného hospodárenia mesta Žiar nad Hronom bol schválený rozpočet mesta na rok 2010. Rozpočet mesta bol schválený mestským zastupiteľstvom dňa 19.12.2009 uznesením č. 114/2009. Rozpočet mesta na rok 2010 bol zostavený ako vyrovnaný. Bežný rozpočet a kapitálový rozpočet bol zostavený ako schodkový. V priebehu roka mestské zastupiteľstvo schvaľovalo dve zmeny rozpočtu.

Tak ako v roku 2009 aj v roku 2010 život miest a obcí na Slovensku ovplyvňovali dopady celosvetovej hospodárskej krízy. Táto sa u nás prejavila najmä rastom nezamestnanosti ako aj veľkým výpadkom príjmov v rozpočte mesta. V tomto roku pokračovalo v realizácii projektov, na ktoré boli získané prostriedky z fondov Európskej únie a Štátneho rozpočtu za spoluúčasti mesta. Po zrekonštruovaní Základnej školy na Ul. M.R. Štefánika boli zrekonštruované všetky objekty materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. V polovici roka sa začalo s revitalizáciou centrálnej mestskej zóny. Ďalšou veľkou investíciou, ktorá bola koncom roka prevažne dokončená, bola kompletná rekonštrukcia verejného osvetlenia v meste, ktorá bola financovaná z úveru, ktorý si mesto zobralo z ČSOB a.s.

Výsledkom hospodárenia mesta za rok 2010 bol schodok vo výške 1 482 007,78 eur zistený podľa ustanovenia §10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vzniknutý výsledok hospodárenia bol k 31.12. 2010 vysporiadaný z návratnej finančnej výpomoci - úver na verejné osvetlenie z ČSOB a.s. vo výške 1 046 996,00 eur a z rezervného fondu vo výške 435 011,78 eur.

Na vznik uvedeného schodku mali vplyv skutočnosti ako: čerpanie úveru na verejné osvetlenie v celkovej výške 1 046 996 eur, prefinancovanie projektov z fondov Európskej únie ako aj výpadok príjmu v položke *Výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve*.

Celkové skutočné príjmy mesta za rok 2010 boli na úrovni 16 983 250 eur, z toho bežné príjmy boli vo výške 11 154 773 eur, kapitálové príjmy boli na úrovni 4 217 805 eur. Príjmy z finančných operácií boli vo výške 1 610 672 eur.

Plnenie bežných príjmov bolo na úrovni 96 % oproti schválenému rozpočtu. Najvyšší výpadok v bežných príjmoch bol v položke – Výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve – v sume 815 048 eur. Výpadok príjmov v tejto položke bol čiastočne kompenzovaný bežným transferom z MF SR vo výške 261 731 eur.

Celkové skutočné výdavky mesta za rok 2010 boli na úrovni 16 905 972 eur. Z toho bežné výdavky boli na úrovni 10 678 442 eur, kapitálové výdavky boli na úrovni 6 176 144 eur; výdavky z finančných operácií boli na úrovni 51 386 eur. Saldo bežného rozpočtu bolo plus 476 331 eur. Saldo kapitálového rozpočtu bolo mínus 1 958 339 eur. Saldo finančných operácií bolo plus 1 559 286 eur.

III.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA

- 19. marec** - na oslavách 65. výročia oslobodenia mesta bol prítomný veľvyslanec Ruskej federácie Alexander Udaľcov.
- 9. apríl** - na ZŠ Ul. Janského zavítal minister životného prostredia SR Jozef Medveď. Pozvanie dostal od koordinátorky Zelenej školy p. uč. Sone Foltánovej. Zúčastnil sa na vyučovaní, besedoval so žiakmi, v školskej záhrade zasadil strom.
- 6. máj** - do Pamätnej knihy primátora mesta sa zapísal pri návšteve mesta minister obrany SR Jaroslav Baška (Pozri časť VII. Výročia a oslavy.)
- 28. máj** - minister školstva SR Ján Mikolaj osobne odovzdal Gymnáziu v Žiari nad Hronom po splnení podmienok dekrét o zapožičaní čestného titulu Gymnázium Milana Rúfusa. Vybratým maturantom odovzdal aj maturitné vysvedčenia. Prítomní boli ďalší významní hostia, medzi nimi aj manželka a dcéra Milana Rúfusa. Vo vstupnom priestore minister odhalil pamätnú tabuľu a čestný názov školy. (Pozri časť Školstvo.)
- Pred parlamentnými voľbami** - v máji, júni v rámci predvolebnej kampane mesto navštívili a stretli sa s voličmi: premiér SR Róbert Fico, predseda HZDS Vladimír Mečiar, delegácia SDKÚ vedená Ivanom Miklošom
- 28. október** - významnú, i keď krátku návštevu mali hlinikárske firmy Slovalco a Sapa Profily: v rámci trojdňovej návštevy SR sem zavítal nórsky kráľovský pár Harald V. s manželkou Soniou. (Pozri časť VIII. Podniky.)
- 10. – 14. november** - delegátov (študentov a pedagógov) z V. Británie, Španielska, Fínska, Grécka, Čiech v rámci medzinárodného projektu Comenius hostila ZŠ na Ul. Janského. Na MsÚ ich prijal aj primátor mesta I. Černaj (Pozri časť IX. Školstvo)

IV.

ZMENA TVÁRE MESTA

- Osvetlenie mesta:** V r. 2009 mesto pomocou 100 miliónového úveru začalo komplexnú rekonštrukciu mestského osvetlenia. Počas celého roka 2010 pokračuje. Nepriaznivé počasie spôsobilo, že práce, ktoré mali byť ukončené v októbri sa predlžujú na jar r. 2011. Súčasne prebiehala rekonštrukcia teplovodného potrubia, a tak mesto malo veľa rozkopávok. Osvetlenie robí spol. KESAT. Je to najväčšia investícia mesta.
- Námestie MS:** Podľa projektu CENTÁLNA MESTSKÁ ZÓNA sa začalo meniť centrum mesta. Začiatok prác sa (kvôli kontrole projektov) omeškal o dva mesiace. Koncom mája začal výrub stromov, ktoré už boli prestarnuté, ihličnany pre plytké korene mohli byť v prípade búrok nebezpečné, borievky boli aj poškodené roztočmi. Z pôvodných drevín v novoprojektovanom parku má zostať 19 kusov, vyrúbalo sa 24 stromov, ale vysadí sa 139 nových stromov, veľké množstvo kríkov a kvetov. Reakcie obyvateľov vzbudzovali aj negatívne reakcie. Moderné riešenie vzbudzovalo nejasnosti (hoci dňa 17.03., keď o revitalizácii centrálnej mestskej zóny mesto zvolalo verejný hovor s občanmi – bolo oň iba 7 záujemcov). Časť zdravých stromov a kríkov bola presadená do iných častí mesta (Pod vršky, Etapa, Park Š. Moyses). Už v novembri boli vysadené nové vzrastlé stromy a v novom parku a pred DK boli položené drny sviežej trávy a časť kríkov. Podľa projektantov sa do nového parku nehodilo súsošie Kláry Patakinovej Rodina, a tak bolo rozložené na súčasti a uložené do času rozhodnutia o jeho ďalšom využití. Zbúraná bola i stará nefunkčná fontána a stará poškodená dlažba pri „bielom dome“. Na revitalizácii CMZ, ktorá pokračovala do konca roka 2010 aj na Ul. Š. Moyses pred MsÚ (súbežne bola opravená i kanalizácia pre bytový dom oproti), sa pracovalo aj počas dažďov a mrazov v decembri. V r. 2011 v apríli má byť ukončená aj s časťou pri VÚB a pošte. Súbežne s mestským projektom revitalizácia CMZ, na ktorý malo mesto fondy EÚ, sa rozbehol aj projekt súkromnej firmy – výstavba Polyfunkčného centra (Pozri Kronika 2009.) Malo by esteticky nahradiť letné stanové pivárne okolo kruhového námestia, aj keď sa javí ako nevýhoda, že čiastočne bude zakrývať výhľad na moderný mestom novobudovaný park smerom k hotelu Luna. Obyvatelia mesta s napätím sledujú tieto dve stavby, ktoré až po ukončení prác ukážu pravú tvár nového stredu mesta.
- Unikát v SR:
- komplexne
zrekonštruované
školy mesta:** Dňa 2. februára bola slávnostne odovzdaná zo škôl najzložitejšia obnova ZŠ na Ul. M. R. Štefánika. Súčasne počas celého roka 2010 sa rekonštruovalo všetkých 12 budov materských škôl v meste z fondov EÚ a spoluúčasťou mesta. Už sú zjavné aj energetické úspory (výmeny okien, zatepovanie budov...). Tak mesto po dlhých rokoch zanedbávania školských budov počas spoločenských zmien dalo školám, ktoré prevzalo do zriaďovateľskej pôsobnosti, dôstojný vzhľad, čo je na Slovensku príkladom.
- Skateboard:** Mladí ľudia v súčasnosti holdujú adrenalínovým druhom športu. Jedným z nich je i skateboard (-skejtbord). Už dlhšie sa snažili získať ihrisko, kde by mohli trénovať. Mesto sa rozhodlo vybudovať skejtpark v priestore pri ZŠ Ul. Jilemnického. Kvôli obavám z hluku časť obyvateľov mala výhrady voči tejto

stavbe. Mladí Ľudia zorganizovali protipetíciu (=za stavbu) s 1 377 podpismi. Stavba začala v apríli a do užívania ju skejtbordisti dostali začiatkom prázdnin v júli (rozloha 36 x 30 m pre športovcov na kolieskových korčuliach, bicyklistov, skejterov i na loptové hry).

- Športoviská v parku:** Už koncom r. 2009 začala oprava objektu futbalového štadióna. Prioritou bola už dlho zatekajúca strecha, náter tribúny, rekonštruovali sa i vnútorné priestory, sociálne zariadenia, pribudli 2 nové šatne – z rozpočtu mesta 22 200 eur. V športovej hale bola v auguste rekonštruovaná celá palubovka, keďže už bola opotrebovaná (nebezpečie šmyku). Z rozpočtu mesta 9 855 eur.
- Obnova Parku Š. Moyses:** V 2. etape rekonštrukčných prác boli na 80 až 100 - ročných stromoch (vybratých bolo 24, prevažne išlo o lípy) vykonané odborné arboristické práce (redukčné rezy pre bezpečnosť návštevníkov, úprava korún stromov). Upravovali sa predovšetkým stromy na mieste konania Cityfestu. Časť drevín spreď DK (rododendrony) bolo presadených ku pomníku Štefana Moyses.
- Autobusové zastávky:** Výstavba nových krytých autobusových zastávok pokračovala i v tomto roku. Nahrádzajú staré, už v dezolátnom stave. Financuje ich reklamná firma.
- Označníky:** Počas leta pribudli v meste nové informačné smerovky tzv. označníky. Celkovo 21, najviac je ich na Ul. SNP – 13. Realizátorom bola firma SK – Cité, s.r.o., ktorá práce vykonala bezplatne, čo súvisí aj s reklamou podnikateľských aktivít.
- Schodisko ku plavárni:** Značne poškodené schodisko ku mestskej plavárni zrekonštruovali TS, s.r.o. v auguste. Hodnota 7 811,21 eur.
- Domov dôchodcov a sociálnych služieb:** V septembri sa začala rekonštrukcia Domova dôchodcov a sociálnych služieb. Na modernizáciu v sume 2 638 782 eur získal BBSK 98% z fondov Regionálneho operačného programu.
- Aktivita TŠK Stella:** V septembri boli slávnostne otvorené zrekonštruované priestory suterénu MsKC, ktoré počas 3 mesiacov pripravoval TŠK Stella zo sponzorských peňazí, z 2% daní – pomocou členov klubu, rodičov, zdarma odpracovaných 400 hodín. Vybudovala sa nová stena, podlaha, šatne. Takto má tanečný klub nové šance na tréningy úspešnej činnosti.
- Podchod na Ul. SNP:** Mladí grafiti dostali príležitosť využiť svoje výtvarné ambície (často v meste uplatňované aj nevhodne) na úpravu podchodu na Ul. SNP. V septembri mládežníci prostredníctvom neformálnej skupiny TALENT a podpory z programu Mládež v akcii – Juventa (6 150 eur) vymaľovali podchod podľa vlastného vkusu.
- „Čierna stavba“:** V areáli Parku Š. Moyses pôvodne MsZ odsúhlasilo p. Adriánovi Kaliakovi stavbu letného bufetu. Keďže tu namiesto bufetu v r. 2009 vyrástol rodinný dom(vilka), mesto (= Stavebný úrad) trvá na jeho likvidácii – alebo prestavby na pôvodný účel. Počas roka trvali súdne spory, keďže toto majiteľ odmieta vykonať. V časti historického parku však na rodinný dom nesmie byť vydané stavebné povolenie. Spor trvá, majiteľ sa odvolal. Mesto to považuje za podvod.
- Mestský rozhlas:** Nedávno rekonštruovaný mestský rozhlas musel byť rozsiahlo opravovaný novým dodávateľom (firma Kesat). Vymieňala sa časť hlásičov a vysielacia stanica. Mesto to stálo 4 000 eur.

- Kanalizačné vpuste:** Kanalizačná sieť v meste nestačila počas prudkých dažďov odvádzať vodu najmä na Ul. Janského a A. Kmet'a. Mesto od 17. augusta prostredníctvom TS a spol. Veolia odvodňovalo, nefunkčnú kanalizáciu opravovalo. Zložitá bola oprava pri bytových domoch na Ul. Chrásteka (prepad kanálov). Mesto z rozpočtu vynaložilo cca 12 000 eur.
- Nové stojiská:** V meste sa dobudovávala sieť stojísk pre školy, administratívu, firmy – pribudlo 17 stojísk.
- Mliečny automat:** Obyvatelia privítali priamy predaj („z dvora“) plnotučného kravského mlieka a výrobkov v automate pri „dvojke“ (ZŠ Ul. M. R. Štefánika) od 17. júna. Zriadilo ho PD Lovčica – Trubín. Denne sa predáva cca 600 l mlieka.
- Nové byty:** Nové nájomné byty pre seniorov mesto sprístupnilo 30. júla. Získané boli prebudovaním bývalého Červeného kríža na Ul. Tajovského. Počet bytov je 19 (1 zostal pre imobilného občana). Nájomné je v sume 150 – 170 eur. 7 bytov je jednoizbových, 12 garsónok.

V.

OBYVATEĽSTVO

- Koľko nás je?** K 31. decembru 2010 malo mesto 19 107 obyvateľov (o 205 ľudí menej ako v r. 2009). Narodilo sa 193 detí, umrelo 192 ľudí. Odst'ahovalo sa 365 a prist'ahovalo 242 obyvateľov. Sobášov bolo 112 a rozvodov 60. Trvalý pobyt zrušilo 198 obyvateľov. Naše mesto malo (podľa sčítania v r. 1991) najväčší počet obyvateľov **21 504**. V tom istom roku sa však odčlenili obce Lutíla a Ladomerská Vieska (spolu 1 904 obyvateľov), a tak sa v r. 1991 počet obyvateľov ustálil na 19 600 ľudí.
- Prvá Žiarčanka:** Počet obyvateľov v meste zvýšila ako prvá narodená v r. 2010 Nina Neuschlová dňa 8. februára. Uvítal ju aj primátor mesta spolu s jej rodičmi.
- Technický pokrok:** Rýchly rast technického pokroku vo svete ovplyvňuje výrazne i život obyvateľov nášho mesta. Rastie najmä prílev informácií, možnosti komunikácie (internet, mobilné telefóny, televízia...), prepravy (prudký rast počtu automobilov), modernizácia bytového zariadenia a pod.
- Pomoc rodinám s deťmi:** Od novembra mesto začalo poskytovať pre rodiny s deťmi počas príležitostných problémových situácií priame opatrovanie v domácnostiach prostredníctvom tzv. „babysittingu“ = odborne pripravených opatrovateliek za poplatok.
- Bytová situácia:** V meste majú mladé rodiny málo možností na prenájom bytu. I preto mesto na Ul. M. Chrásteka odkúpilo 18 bytových jednotiek („Jadrany“), ktoré sa rekonštruovali a od 7. decembra už v nich bývajú nájomníci. Podobne sa pre seniorov pripravilo 19 (nájomných) bytov v bývalej budove Červeného kríža. (Pozri časť I. – Mestská samospráva, MsZ a časť IV. – Zmena tváre mesta)
- Zimná údržba:** TS, s.r.o. v meste zriadili v decembri LINKU ZIMNEJ ÚDRŽBY na mobilné číslo, kde Žiarčania môžu nahlasovať problémy v údržbe mesta počas zimy. Umožnilo to pracovníkom TS rýchle zasahovať podľa aktuálnej situácie.
- Mestský cintorín:** Od apríla t.r. bola ukončená starostlivosť o cintorínske služby cez TS. Mesto prenajalo cintoríny (3 v správe mesta) súkromnej žiarskej firme GRREI, s.r.o. – pohrebníctvo, ktoré spravuje i obchod s názvom Nezábudka.
- Problém zamestnanosti:** Situácia v zamestnanosti obyvateľov mesta sa po ťažkom krízovom roku 2009 pomaly zlepšuje, aj keď firmy žiarskeho priemyselného parku hovoria aj o r. 2010 ako o ťažkom roku. Ustali hromadné prepúšťania z práce, javí sa určitá stabilizácia, ale prijímanie do práce je veľmi opatrné. Z obyvateľov Žiaru nad Hronom bolo ku 31.12.2010 1 486 UoZ (nezamestnaných) t.j. 15,58%. V regióne sa tak mesto zaradilo na 2. miesto v najnižšej miere nezamestnanosti. Mužov je 674, žien 812 bez práce. Od r. 2009 je to o 52 ľudí menej. Úrad práce, žiaľ, eviduje aj 128 absolventov škôl. (Podrobne pozri v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010.)

Sociálna situácia: V Domove sociálnych služieb DOMÉNA t.r. renovovali za pomoci sponzorov miestnosti pre skupinovú prácu svojich klientov. Zlepšili sa aj hygienické a estetické podmienky v DSS. V priestoroch NADÁCIA DOKORÁN opätovne od decembra 2009 funguje Stanica osobnej hygieny, kde sa obyvatelia v hmotnej núdzi za minimálny poplatok môžu osprchovať. Tu sa zriadila aj Stanica charity, ktorá pre nich poskytuje darované obnosené šatstvo. Pracujú tu terénni sociálni pracovníci z Komunitného centra. Spolu s Nadáciou dokorán v projekte PARTNERSTVO od júna do septembra pripravovali stretnutia najmä pre rómske deti predškolského veku. Cieľom projektu bolo posilniť komunikáciu medzi rómskou a majoritnou populáciou. Sociálna a kultúrna situácia obyvateľov v osade Pod Kortínou sa stáva neúnosnou. Bývajú tu neprispôsobiví ľudia – prevažne rómskeho pôvodu – ktorí žijú prevažne len zo sociálnych dávok, o prácu buď nemajú záujem alebo kvôli nízkemu vzdelaniu ju nedokážu vykonávať. Prostredie osady je nehygienické, zapácha. Problém je, žiaľ, celospoločenský resp. celoeurópsky.

Mládež: Časť mladých ľudí javí sympatický záujem (aj organizuje pre mladých podujatia) o zdravý aktívny život spätý so životom celého mesta. Mestskou koordinátorkou práce s mládežou je t.r. Erika Rašlíková. Spolupracujú: OZ Zažiar, Informačné centrum mládeže (ICM), vytvorený bol mestský mládežnícky parlament (predsedníčkou je gymnazistka Viktória Fričová, členovia sú zo všetkých 4 stredných škôl v meste). Priestor na stretávanie mladých je v budove plavárne, kde majú tzv. mestskú obývačku – tu sa stretávajú, vzdelávajú a diskutujú. Parlament pripravil akcie ako napr. burzu kníh (knihy darované občanmi predávajú za symbolickú cenu), burzu zberateľov, 30.06, na záver školského roka juniáles, väčšiu aktivitu chceli dosiahnuť anketou. Boli však v nej zväčša požiadavky na častejšie organizovanie koncertov populárnej hudby. Spolu s neformálnou skupinou TALENT vyhlásili súťaž na skrášlenie podchodu na Ul. SNP (projekt, plán spolupráce s miestnou ZUŠ-kou, podpora z EÚ v rámci programu Iuventa – Mládež v akcii). Priestor tu dostali mladí „grafit’áci“. OZ Zažiar pripravilo sériu vzdelávacích blokov pre mladých reportérov. Mesto s pomocou financií z Nadácie ZSNP a Slovalco prispelo vybudovaním skejtparku (podľa vyjadrenia mladých: „Skejtbarding je náš život“.) Aby sa vyšlo hlučnosti, mesto urobilo merania hluku, čomu bola stavba prispôsobená. Na stredných školách sa konali besedy zamerané na prevenciu závislostí, keďže je to aj súčasťou akcií Mesto prevencie (hrozby požívania drog, gamblerstvo, takmer pravidelne vídat’ v piatkové večery mladých - omámených alkoholom.) Dňa 16. apríla členovia Asociácie pre prevenciu drogových závislostí sa stretli v rámci akcie Štafeta prevencie so žiarskymi aktérmi. Prezident Asociácie lekár Ľubomír Gábris v diskusii vidí príčiny závislostí takto: „... sú to nereálne sny mladých, nemajú vedenie, pritom je na nich tlak okolia, nevedia si stanoviť hranice ani riešiť problémy. Často strácajú chuť žiť, majú sklony k sebapoškodzovaniu a k samovražde.“ (Pozri časť XVI. – Mimoriadne udalosti.)

Seniori: Dom seniorov (pri MŠ na Ul. A. Kmet’a) je využívaný na aktivitu žiarskych seniorských združení, najmä Jednoty dôchodcov Slovenska a Klubu dôchodcov, ale aj iných menšinových spoločností. Činnosť riadia ročnými plánmi, majú aktivity najmä v oblasti turistiky, spoločenských tancov, spevu (SENIORI – OPTIMISTI), kultúrnych a rekreačných podujatí. Zaujímavosťou je aktivita POS (vedie p. Soboslayová) – zhotovovanie rekordne dlhej paličkovanej čipky, ktorou sa ženy pokúšajú o zápis do knihy rekordov. Nadväzne čipku tvoria ženy z ďalších okresov.

Dom seniorov si starší ľudia vlastnou iniciatívou vymaľovali.

Poznámka kronikárky:

Tienistou stránkou súčasnosti je „roztváranie nožníc“ vo vzájomných vzťahoch troch generácií. Časť mladých síce z nedostatku finančných prostriedkov a straty zamestnania sa vracia k rodičom, starým rodičom do rodinných domov na vidieku, ale prevažuje túžba mladých žiť samostatne. Znížením pôrodnosti v posledných 20 rokoch demografické údaje hovoria o raste počtu starších ľudí, čo vyvoláva napätie a časté negatívne postoje strednej a mladej generácie voči seniorom. Uvediem príbeh mojej 82-ročnej susedky, na ktorý neviem zabudnúť, lebo o.i. dokumentuje dobu: Susedka sa vracala domov v podvečer z kostola. Keď prechádzala popri skupine asi 16-ročných unudených mladíkov, títo vytvorili špalier a donútili ju, aby pomedzi nich prešla. A každý na ňu napľul. Zdesená a bezmocná sa zmohla pri spätnom otočení povedať: Ďakujem vám, chlapi...“

Doprava:

- predpoklad, že rýchlostná cesta R1 bude v novembri 2010 ukončená, sa nenaplnil pre nepriaznivé počasie, dažde, prúvaly. Doprava na komunikácii I/60 tak bola celý rok mimoriadne preťažená. Havárie a zápchy, znečisťovanie ovzdušia sa kopili. Utrpeli aj rozostavby R1 (čo ju značne predražilo) – prelomil sa pracovný most pri Lovči (v marci pod nákladných autom, v decembri časť odniesli povodne), do nadjazdu R1 na Ul. SNP pred mestom 5. mája narazil raz kamión (údajne šofér zaspal od únavy), pred rokom v decembri do nadjazdovej konštrukcie narazilo nákladné auto, o týždeň aj osobné (šofér v podnapitom stave). Neobvyklá bola havária 4. novembra pri Ladomerskej Vieske, kde havarovalo nákladné auto, ktoré viezlo ošipané. Zahynulo z nich 14 kusov. Na lapačku vystresovaných zvierat sa nezabudne.

- otvorenie R1 sa pre podmytý svah preložilo na január 2011. Keďže nehody boli spôsobované viackrát seniormi, OZ polície počas roka pripravil dve školiace akcie pre nich – uplatnenie reflexných pásovk a poučenie pre osamelých seniorov, ktorí bývajú aj objektom trestnej činnosti.

- v súvislosti s výpadkom daňových príjmov samospráv sa od 15. augusta zvýšilo cestovné autobusovej dopravy o 10%. Na číповých kartách 5%. Zaviedli sa aj tzv. S-karty pre bezdomovcov, ale ich zneužívaním sa sprísnilo ich používanie. Mesto Žiar nad Hronom však dopravu v MHD naďalej dotovalo bez zvýšenia cestovného.

**Mestská polícia
a bezpečnosť:**

Od februára je náčelníkom MsP 38-ročný Žiarčan Vladimír Mališ. Pri vstupe do funkcie sa vyjadril, že chce v meste urýchliť riešenie problémov bezpečnosti obyvateľov, obmedziť kriminalitu mladých (najmä rozšírený návyk popíjania alkoholu na verejnosti, čo obmedzuje aj VZN), tiež priestupky v doprave a pri nakladaní s odpadom. (Prísľub razantnosti bol možno dôvodom, že onedlho horelo jeho auto...) Počas roka činnosť MsP zabezpečovalo 22 policajtov. V rámci odborného rastu sa 8 z nich vzdelávalo v kurze angličtiny a 2 v kurze správneho poriadku, 18 absolvovali cvičenia v streľbe, 19-ti boli preverení vo fyzickej zdatnosti. Pracovná disciplína v MsP bola riešená v jednom prípade. Šesť sťažností na ich činnosť nebolo opodstatnených. Počas 12-hodinových služieb zabezpečovali verejný poriadok, dodržiavanie VZN, nedostatky technického charakteru odstraňovali, odchytili túlavých psov, monitorovali 12 kamerami život mesta a iné. Činnosťou MsP bolo zistených 1 462 priestupkov (z toho 843 blokových pokút v sume 8 301 Eur). Zvýšená pozornosť bola sledovaniu mladistvých a ich požívanie alkoholu na verejnosti (zaznamenané bolo 9 prípadov). Traja dobrovoľníci – občania pomáhali pri priechodoch do škôl

žiakom. Pokračoval projekt nácviiku sebaobranu pre verejnú ako aj aktivity v rámci prevencie (Dni polície, besedy so žiakmi, tábory, workshop...), riešené boli problémy s neprispôsobivými občanmi, zistené bolo 12 starých áut v uliciach mesta (vyriešené) atď. Na pulte centrálnej ochrany strediska registrácie poplachov bolo pripojených t.r. 81 objektov. Od septembra bola funkcia psovoda pri MsP zrušená (zdravotné problémy služobného psa).

(Pozri Správu o činnosti MsP v Sprievodnej dokumentácii.)

Šášovské Podhradie:

Mestská časť Šášovské Podhradie sa zviditeľňuje najmä záujmovými združeniami. Aktívne je občianske združenie ŠÁŠOVČAN, ktoré sa venuje ochotníckemu divadlu a kultúrnym podujatiam. S divadelným predstavením vystúpili 5. februára vo Zvolene v Divadle J. G. Tajovského s hrou Čertice, 7. a 8. mája plný kultúrny dom sledoval novonacvičenú hru O hroznej Alžbete (text spracovala Lívia Sedliaková). Do konca roka s touto hrou vystúpili aj v Ladomerskej Vieske, v Kremnici, v Lutile a v Hornej Vsi. OZ pre obec pripravilo aj veľkonočnú a silvestrovskú veselicu s ohňostrojom, ako udalosť roka najmä pre mládež bolo stavenie mája, na Vianoce boli spoločne v L. Vieske na polnočnej omši.

Združenie na záchranu hradu Šášov vedené R. Uhrovičom pripravilo 6. ročník **Šášovských hradných hier** dňa 31.07.2010 (v spolupráci s OZ, MsKC, POS i ObÚ L. Vieska). Rekordná účasť mala bohatý program – návšteva Pamätnej izby, výstup na hrad, pod hradom šerm, brušné tance, spomienka na vznik obce, bufet, súťaže, sokoliari, ohňová show, veštenie, rozprávkový les, šášovské strašidlá atď.

V r. 2010 sa v obci narodili 2 deti a 6 ľudí umrelo (4 muži, 2 ženy).

ZPOZ:

- Zbor pre občianske záležitosti je (aj po rokoch vzniku a existencie v minulom zriadení) stále veľmi potrebný a využívaný v spoločenskom a rodinnom živote obyvateľov mesta. Len v roku 2010 pripravil ZPOZ 169 podujatí. V rámci tradičných obradov bolo 48 sobášov, 58 pohrebov a 23 obradov prijímania 41 detí do života (od r. 2005 je to najvyšší počet detí, žiaľ i pohrebov).

- netradičné obrady boli rôznorodé – prijímanie v obradnej sieni primátorom mesta (športovci, študenti, darcovia krvi, talenty, víťazi súťaží...), stretnutia, slávnosti, výročia, návštevy...

- už tradične veľkým podujatím bol 26.03. Deň učiteľov, nový projekt pre predškôlkov Sľub priateľstva, odovzdávanie Štafety prevencie a celoslovenské bolo vyhodnotenie Škola roka

- úspešnosť ZPOZ-u v meste a jej vedúcej Silvie Hlôškovej znovu oceňovala i Ústredná rada ZPOZ, keď poverovala žiarskych „zpozárov“ zabezpečovaním rôznych úloh pri akciách celoštátnych (vedúca je poverovaná moderovaním)

(pozri v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010)

Jubilanti:

- pre 60, 70, 80 a 90-ročných ZPOZ pripravil v októbri slávnostný program

- významného jubilea 80-rokov života t.r. oslávil p. Ing. Jaroslav Tóth, pôvodne technický námestník ZSNP, ktorý svojou aktivitou v Prahe sa zaslúžil začiatkom 90. rokov 20. storočia o udržanie a modernizáciu hliníkárne

- manželia Šimonovičovci a Dorčíkovci oslávili diamantovú svadbu

Opustili nás:

- už pred 10 rokmi bol v USA pochovaný nezabudnuteľný misionár, aktér výstavby nového kostola Emil Černaj (článok v Sprievodnej dokumentácii)

- zaslúžilý pedagóg, telocvikár, športovec – Mgr. Štefan Szolnoký pri nedeľnej 77-ičke 26. februára nečakane pri operácii skončil.

- bývalý predseda ONV Alexander Holička umrel 1.05.2010

- vo veku 64 rokov umrel Ladislav Bárdi, dlhoročný funkcionár Slovenskej volejbalovej federácie a organizátor VK MŠK
- 75-ročný Vzorný učiteľ Mgr. Jozef Kisler podľahol 13.09. zákernej chorobe
- bývalý školský inšpektor Jozef Libo umrel v Martine 17.09.

VI.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

Verejno-spoločenský život v meste ovplyvnili tri udalosti politického charakteru v rámci Slovenskej republiky.

VOEBY PARLAMENTU SR

Voľby do NR SR sa konali 12. júna 2010. V rámci predvolebnej kampane mesto Žiar nad Hronom navštívili a svoje programy predstavovali zástupcovia strán:

- SMER – soc. demokracia 4.05.2010 na čele s predsedom a súčasným premiérom Róbertom Ficom v MsKC (moderoval Peter Marcin)

- SDKÚ – DS

- ĽS – HZDS

(účasť obyvateľov bola veľká, prezentácie boli späté s populárnym kultúrnym programom a pohostením)

Žiarsky volebný obvod je zložený z troch pôvodných okresov – Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica. Účasť voličov dosiahla 60,43% (zo 74 307 zapísaných voličov prišlo voliť 44 908). Prekvapivá bola účasť prvovoličov, ktorých najviac oslovil program novej politickej strany Sloboda a solidarita (SaS). Tradične však najviac voličov bolo z radov starších ľudí. Výsledky v obvode:

Smer – SD	41,28%
SaS	13,75%
SDKÚ – DS	12,99%
KDH	8,17%
SNS	6,34%
ĽS – HZDS	5,82%
MOST – HÍD	1,82%
SMK	0,06%

V meste **Žiar nad Hronom** (počet voličov 15 514) bolo odovzdaných 8 258 platných hlasov. Výsledky v meste:

Smer – SD	3 210 hlasov = 38,87%
SaS	1 410 hlasov = 17,07%
SDKÚ – DS	1 368 hlasov = 16,56%
SNS	509 hlasov = 6,16%
ĽS HZDS	489 hlasov = 5,92%
KDH	380 hlasov = 4,60%
SDE	242 hlasov = 2,93%
ESNS	179 hlasov = 2,16%
MOST – HÍD	172 hlasov = 2,08%
KSS	82 hlasov = 0,99%

Vít'azom volieb na Slovensku bola strana SMER – SD, ktorá získala takmer 35% hlasov a do NR SR 62 poslancov. Napriek tomu vládu zostavovali stredopravé strany SDKÚ – DS, SaS, KDH a MOST HÍD, ktoré majú spolu 69 poslancov v NR.

OZ ZAŽIAR: Nové občianske združenie ZAŽIAR v mesiacoch august – december pripravilo pre mládež vzdelávanie pod názvom MLADÝ REPORTÉR. Financie získalo z ministerstva školstva SR v rámci projektu ADAM.

TIS: Agentúra Transparency international Slovensko na požiadanie primátora pred komunálnymi voľbami začala audit mestskej samosprávy.

REFERENDUM: Konalo sa 18. septembra 2010. Voliči mali odpovedať na 6 otázok (najmä z iniciatívy SaS):

1. Zrušiť koncesionálne poplatky
2. Obmedziť poslaneckú imunitu
3. Znížiť počet poslancov NR
4. Určiť maximálnu cenu za nákup vládnych limuzín
5. Voľby umožniť aj cez internet
6. Zmeniť tlačový zákon

V meste Žiar nad Hronom boli oprávnení voliči 15 737. Voliť prišlo 3 417 voličov = necelých 22%. V obvode bola účasť 23,44%, v celej SR 22,84%. V meste Žiar nad Hronom sa k otázkam referenda voliči vyjadrili ÁNO nasledovne:

- č. 2 = 97%
- č. 3 = 93%
- č. 4 a 5 = 90%
- č. 1 = 86%
- č. 6 = 73%

Prevažná väčšina hlasujúcich si želá zrušiť imunitu poslancov NR SR, zrušiť koncesionálne poplatky a znížiť počet poslancov NR SR. Strana Smer – SD referendum neodporúčala. Pre slabú účasť na referende bolo vyhlásené za **neplatné**.

KOMUNÁLNE VOĽBY:

Vyhlásené boli a konali sa v sobotu 27. novembra 2010. O miesto primátora mesta Žiar nad Hronom kandidovalo šesť záujemcov a o miesta 19 poslancov mestského zastupiteľstva sa uchádzalo 78 Žiarčanov. Z toho bolo 18 nezávislých, koalícia Smer – SD a SNS mala 19 kandidátov, SDKÚ – DS a SaS spolu 18 kandidátov, ĽS- HZDS 8, KDH a KS po 5, SF a HZD po 2, Agrárna strana 1 kandidáta.

Kandidáti na primátora:

1. Mgr. Ivan Černaj – nezávislý (súčasný 47-ročný primátor)
2. MUDr. Ladislav Kukolík – Smer – SD a SNS (primár ARO v NsP, 53-ročný)
3. PhDr. Mgr. Štefan Maceják, PhD. - SDKÚ – DS a SaS (29-ročný vysokoškolský učiteľ)
4. Nadežda Hudecová – nezávislá (48-ročná výsluhová dôchodkyňa)
5. Peter Sládeček – nezávislý (41-ročný stavebný technik)
6. Pavel Trokšiar – nezávislý (50-ročný živnostník)

**Predvolebná
kampaň:**

Keďže kampaň pred voľbami začala už v júni a postupne nadobúdala neobyčajne ostrú náplň v októbri a novembri (podľa vyjadrení obyvateľov: „Taká ešte v Žiari nebola“.), uvádzame stručný prehľad (pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2010):

- spor o dopravný uzol z budúceho obchvatu mesta na R2 začal na MsZ v júni, neskôr sa prejavil v podpisovaní petície a protipetície v meste
- na rôzne podozrenia z korupcie a ohováračskú kampaň reagoval primátor požiadaním TIS o audit
- v septembri sa objavili tri lživé bilbordy pri hlavnej komunikácii (autorstvo priznal kandidát na primátora Štefan Maceják, ktorý ďalšími veľkoplošnými tabuľami propagoval sám seba v celom meste)
- vlastníctvo dvoch víl na Floride primátor síce ako zákonné priznal, ale v meste to vyvolalo rozruch
- viceprimátor R. Zatl'ko (ako člen a krajský podpredseda SDKÚ) verejne kritizoval – predvídavo – kandidátku SDKÚ na primátora mesta, za čo bol potrestaný stiahnutím z kandidátky na poslanca MsZ tesne pred voľbami (v obvode č. 3 bol napriek tomu voličmi zvolený na 1. mieste)
- na propagačných materiáloch v meste sa objavovali nevhodné nápisy, vyostrovali sa vzťahy medzi ľuďmi v meste, tesne pred voľbami boli anonymne rozširované štvavé letáky proti kandidatúre I. Černaja (v menšej miere aj proti L. Kukolíkovi)
- dňa 12. novembra L. Kukolík organizoval stretnutie s voličmi, kde prijal pozvanie aj predseda Smeru R. Fico, plná sála voličov v DK sa oboznámila s predvolebným programom tohto kandidáta na primátora. Účastníci oceňovali jeho neútočné – korektné vystupovanie. Hojná účasť bola aj na ďalšej jeho akcii v nedeľný podvečer na Námestí MS (hudba, spev, občerstvenie).
- stretnutie s voličmi organizoval i kandidát Š. Maceják
- dňa 20. novembra pripravil stretnutie s voličmi veľkou akciou v MsKC aj primátor I. Černaj pod názvom Deň s rodinou (populárni herci, speváci, hry a súťaže pre deti, občerstvenie), ktorý mal pozitívnu odozvu
- návrh miestnej televízie ATV odvysielat' verejnú predvolebnú diskusiu všetkých 6 kandidátov na primátora totálne prepadol, keďže iba I. Černaj prejavil ochotu sa jej zúčastniť

Výsledky volieb:

Voľby prebehli bez problémov. Voliť prišlo 41,74% voličov. Napriek rozvírenej verejnosti predvolebnou kampaňou u voličov zvíťazila triezva istota vykonaného diela v meste (rekonštrukcie škôl, nové ihriská, osvetlenie atď.) pred anonymitou ohováraní a neistotou sľubov. A tak bol za primátora už po tretíkrát zvolený Mgr. Ivan Černaj.

V číslach:

Kandidáti na primátora:

1. Ivan Černaj – 3 097 hlasov (46,58%)
2. Ladislav Kukolík – 2 229 hlasov (33,52%)
3. Štefan Maceják – 553 hlasov (8,31%)
(neprešla ani jeho kandidatúra za poslanca MsZ)
4. Peter Sládeček – 268 hlasov (4,03%)
(neprešla ani jeho kandidatúra za poslanca MsZ)
5. Nadežda Hudecová – 257 hlasov (3,86%)
6. Pavol Trokšiar – 158 hlasov (2,37%)

Zo 78 kandidátov na 19-členný zbor MsZ boli zvolení:

	Poradie:	Meno:	Počet hlasov:
1. volebný obvod:	1.	PaedDr. Veronika Balážová	471
	2.	Ing. Dušan Bosák	439
	3.	Mgr. Martin Sklenka	385
	4.	MUDr. Richard Rišňovský	378
	5.	Mgr. Monika Balážová	375
2. volebný obvod:	1.	Stela Šeševičková	634
	2.	Ing. Peter Dubeň	596
	3.	Ing. Ján Vinarčík	544
	4.	Jozef Tomčáni	456
	5.	Mgr. Peter Antal	369
3. volebný obvod:	(0.	Mgr. Roman Zaťko	396 = neplatné)
	1.	Ing. Emil Vozár	392
	2.	Ing. Rastislav Uhrovič	357
	3.	Mgr. Katarína Dekýšová	353
	4.	Ing. Mária Biesová	352
	5.	MUDr. Lýdia Cígerová	344
4. volebný obvod:	1.	Ing. Stella Vít'azková	234
	2.	Mgr. Norbert Nagy	198
5. volebný obvod:	1.	Mgr. Marek Rakovský	204
	2.	Ing. Michal Žurav	204

Podľa stránickej príslušnosti je v zbore poslancov:

za stranu SMER – SD	8 poslancov
SDKÚ – DS	3 poslanci
ES – HZDS	2 poslanci
nezávislí	6 poslancov
spolu:	19 poslancov

Časť Šášovské Podhradie už druhé volebné obdobie nemá dost' volebných hlasov, aby obec zastupoval ich občan (t.r. kandidoval aktivista v obci Miroslav Puliš).

VII.

VÝROČIA A OSLAVY

- Nový rok :** Oslava vyvrcholila mimoriadne chváleným (už tradičným) ohňostrojom na Námestí MS.
- Plesová sezóna :**
- sériu plesov otvorili seniori (JDS a Klub dôchodcov) 15. januára. Hojná účasť a dobrá organizácia vyhovovala účastníkom
 - rastie prestíž mestského už XVII. plesu. Dňa 22. januára ho moderoval herec Michal Hudák, v bohatom programe vystúpili napr. speváčky Zuzana Smatanová i žiarska Ivka Kováčová.
 - dňa 6. februára bol ples TŠK Stella
 - dňa 13. februára plesali rodičia a priaznivci cirkevnej ZŠ a po prvýkrát aj ZŠ Ul. Jilemnického spolu so ZUŠ Zity S. – Parákovvej a MO MS zorganizovali úspešný bál
- Fašiangy:** - dňa 16. februára fašiangový sprievod mestom splynul s davom ľudí na Námestí MS, kde bola t.r. už úspešnejšie pripravená tradičná krížska zaháľačka a špeciality slovenskej kuchyne. Večernú veselicu v MsKC obohatil spevák Zdeno Sychra v programe Repete návratov. Nechýbala Žiaranka, cimbalová muzika FS Hron, MSS Sekera.
- 65. výročie oslobodenia mesta:** Toto výročie malo výrazný charakter, keďže na pietnej spomienke 19. marca bol prítomný ruský veľvyslanec Udal'cov, ktorý po tradičnom kladení vencov pri reliéfe na ObÚ v MsKC za účasti členov protifašistického odboja z regiónu odovzdal trom účastníkom bojov z B. Štiavnice, N. Bane a Lovče vojenské ocenenia (udelené ruským prezidentom Medvedevom). Zaujímavosťou bola prítomnosť žiakov ZŠ, ktorí priniesli symboly mieru – orizuru.
- Deň učiteľov:** Na kultúrno-spoločenskom podujatí za prítomnosti cca 300 pedagógov dňa 26. marca (kde vystúpil aj spevák Pavol Hammel) udeľoval primátor Ivan Černaj ocenenia (pozri časť IX. Školstvo).
- 60. výročie Barbarskej noci:** Dňa 14. apríla – presne v čase násilného odvlečenia rehole saleziánov z kaštieľa vo Sv. Kríži nad Hronom pred 60 rokmi – sa uskutočnilo **spomienkové stretnutie** priamo v prednáškovej sále vtedajšej bohosloveckej vysokej školy, odkiaľ boli eskortovaní. Ich štvorročné pôsobenie najmä na krížsku mládež bolo blahodárne, čo oceňovalo asi 200 účastníkov slávnosti – boli tu okrem starších obyvateľov žiaci ZŠ a SŠ z mesta (chýbala stredná generácia, ktorá nemá o tomto období informácie, kvôli zamlčovaniu vtedajším režimom), zástupcovia vedenia mesta ZH, bývalí oratoriáni, hostia z Ústavu pamäti národa z Bratislavy, saleziáni zo Žiliny, filmári z TV LUX a ATV. Po kladení vencov k pamätnej tabuli na kaštieli mala hlavnú prednášku kronikárka mesta Mária Zatlková. Stretnutie pomáhali pripraviť OP ZPKO (príhovor p. Gity Zimanovej), SOA (t.č. sídli v kaštieli), MsÚ, MsKC a ďalší dobrovoľníci. (V Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010 pozri záznam na DVD.)
- Svetový Deň Rómov:** Pri príležitosti Dňa Rómov v apríli pripravilo rómske materské centrum HVIEZDIČKA v spolupráci s POS akciu Hľadá sa talent (spev, tanec, recitácia). V kultúrnom programe vystúpili súbory Romka a Romano jilo.

PODUJATIA V MÁJI:

- už v predmájovej nálade 30. apríla sa staval tradičný „máj“ na Námestí MS sprevádzaný folklórnymi spevmi a hudbou, večer v MsKC bola „skoromájová“ veselica

- sviatok hasičov na deň sv. Floriána 4. mája na Námestí MS predvádzala Hasičská a záchranná služba svoju techniku a zákroky. Svoje schopnosti predviedli družstvá zo Žiaru nad Hronom, Rimavskej Soboty, Veľkého Krtiša, Brezna, Revúcej, Zvolena, Lučenca v rámci prvého ročníka súťaže profesionálnych hasičov z Banskobystrického kraja vo vyslobodzovaní zranených osôb z havarovaných áut. Primátor Ivan Černaj pri tejto príležitosti hasičom ďakoval a p. Márii Putišovej odovzdal titul Zaslúžilá členka Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR.

65. rokov po vojne:

Pri príležitosti 65. výročia ukončenia 2. svetovej vojny dňa 6. mája v DK bola slávnosť, na ktorej minister obrany SR Jaroslav Baška odovzdával pamätné medaily. Na Námestí MS pokračovali oslavy pietnym aktom kladenia vencov, príhovormi, spievali Seniori – Optimisti (súbor JDS). Medzi hosťami bol i podpredseda NR SR Tibor Cabaj, predseda Slovenského zväzu protifašistického odboja Pavol Sečkář, zástupcovia viacerých organizácií a úradov (MsÚ, ObÚ...).

Deň matiek:

Primátor Ivan Černaj ako tradične prijal v obradnej sieni MsKC zástupkyne žien – matiek pri príležitosti osláv Dňa matiek. Hold matkám vzdali vo všetkých MŠ, ZŠ v meste.

Deň zdravia:

Na vynovenom školskom dvore ZŠ M. R. Štefánika bol pri príležitosti Dňa zdravia 22. mája zorganizovaný zaujímavý deň pre celé mesto. Viaceré stánky propagovali zdravú výživu, pripravené boli súťaže, hudba, zabávači, atrakcie pre deti. Po šiestich rokoch bol obnovený Žiarsky polmaratón – 1. ročník behu pre zdravie.

Deň detí:

Žiarsky deň detí 29. mája bol upršaný, a tak sa deti zabávali v MsKC – spievali im žiarske skupiny, premietal sa film Hore, policajné zložky tiež zaujali ukázkami svojej činnosti, boli i klauni, atrakcie, súťaže.

66. výročie SNP:

Dňa 26. augusta na výročie SNP bola slávnosť kladenia vencov k pomníku Exnára, organizoval sa beh do vrchu – Šibeničného, kde večer horela vatra.

Žiarsky jarmok:

V dňoch 8. – 9. októbra za mimoriadne slnečného počasia sa konal XVIII. novodobý Žiarsky jarmok (od r. 1992) na Svätokrížskom námestí, Ul. Hviezdoslavovej, A. Kmet'a, Š. Moyses. Predajcov bolo cca 400. T.r. boli cenovo zvýhodnení remeselníci. O pestrý kultúrny program sa znovu postaralo MsKC (populárne i folklórne skupiny), atrakcie tešili deti a mládež.

Október ako Mesiac úcty k starším:

Slávnostné podujatia k úcte voči starším ľuďom hojne pravidelne organizujú všetky MŠ a ZŠ. Dňa 27. októbra pozval žiarsky ZPOZ 480 seniorov na tradičné stretnutie jubilantov. Spestrili ho tanečníci TŠK Stella, seniori . optimisti, súbor Sekera, škôlkari i nevidiaci spevák Martin Bango.

PRED VIANOCAMI:

- 5.12. - Mikuláš priniesol treskúcu zimu. Deti sa najprv bavili v DK, kde im ľudoví umelci pripravili ukážky vianočných výrobkov (už známe tvorkyne pp. Kriváková, Ihradská, Viglašská), ich predaj, nafukovací hrad bol neustále obliehaný a v preplnenej sále uvideli divadelnú hru Čert a Káča. Po zotmení na Námestí MS Mikuláš rozsvietil vianočný strom a výzdobu mesta.
- množstvo vianočných programov, besiedok bolo na školách, Ivka Kováčová spievala deťom na slávnosti OZ Okáčik a pod.
- 16.12. - benefičný koncert v DK pripravili žiaci a učitelia ZŠ Ul. Janského so zaujímavou ideou – finančný príspevok 384 eur putoval do Etiópie pre chudobné dievčatko Birtukam (adopcia na diaľku)
- 17.12. - v Kostole Sedembolestnej P. Márie koncertovali žiaci ZUŠ Zity S. – Parákovej s veľkým úspechom
16. – 17.12. - Komunitné centrum a Nadácia ŠD učili piecť vianočné pečivo
- 18.12. - v DK vystúpila známa herečka Milka Zimková
- 20.12. - v DK bolo vianočné IMPRO ŠOU
17. – 23.12. - mesto organizovalo VIANOČNÉ TRHY na Námestí MS (boli sprevádzané silnými mrazmi a vetrom, ale aj bohatým programom – Živý Betlehem žiakov cirkevnej ZŠ a Holúbkov z Kríža, bábkové divadlo Betlehemček, ohňová šou, žiaci ZUŠ, skupina Sekera a i.). Výt'azok 274 Eur bol určený pre OZ MOSTY.
- vydatené boli vianočné trhy žiakov ZŠ M.R.Štefánika, v stánkoch na školskom dvore predávali výrobky, ktoré zhotovili žiaci sami
- 31.12. - tradičný Silvester na Námestí MS (+ pozri časť XI. Duchovný život)

VIII.

PODNIKY V ŽIVOTE MESTA

Kríza poznačila aj najdôležitejšie firmy žiarskeho priemyselného parku. Podľa vyjadrení ich zástupcov na pracovnom obede u primátora mesta sa však situácia stabilizuje, prepúšťanie z práce t.r. nehrozilo, zvyšujú sa objednávky.

- SLOVALCO, a.s.:**
- na Deň novinárov sa dňa 19. októbra v Slovalcu stretli slovenskí novinári. Riaditeľ Milan Veselý informoval o situácii vo firme: Slovalco má cca 500 zamestnancov, priemerná mzda je 1 280 Eur. Produkcia výroby z 26% zostáva v SR, väčšina sa vyváža do Talianska, Maďarska, Poľska, Rakúska, Nemecka, Čiech. Už 15 rokov sa hliník vyrába modernou technológiou spol. HYDRO (divízia HYDRO ALUMINIUM AS), ktorá priniesla obrovskú zmenu v ekológii a v produkcii. Tento nórsky koncern je majoritným vlastníkom žiarskeho výrobcu hliníka. Ročná výroba je 160 000 ton hliníka. V súčasnosti je teda Slovalco v Európe jedna z najmodernejších firiem, tým, že má 266 pecí patrí aj k najväčším na svete.
 - v súvislosti s uvedeným sa t.r. dňa 28. októbra uskutočnila vzácna návšteva – prvá kráľovská návšteva v Žiari nad Hronom vo firme Slovalco a SAPA – PROFILY. Nórsky monarcha Harald V. s kráľovnou Sonjou v sprievode prezidenta SR Ivana Gašparoviča s manželkou Silviou si prehliadli elektrolýznu halu, pracovisko IKEA v spol. SAPA a boli účastní aktú položenia základného kameňa novej haly tejto firmy – anodickej oxidácie. Návšteva potom z parkoviska kamiónov odletela helikoptérou do Bratislavy.
 - rok 2010 označil generálny riaditeľ za jeden z najťažších v histórii Slovalca, ale je prekonaný hľadaním nových postupov a riešení.
- ZSNP, a.s. :**
- riaditeľ Ing. Ján Klimko hodnotil rok 2009 ako veľmi ťažký, kritický, ale už sa dostávajú prvé úspechy, rastú objednávky. V nosnom výrobnom závode ZSNP – FINALCAST (riaditeľ Ing. Peter Gažúr) sa výroba stabilizuje a zvyšuje. Získali nového odberateľa firmu Scheeff z Nemecka. Akcionári ZSNP rozhodli o vyplatení dividend za rok 2009 v sume 6,38 eur/akcia. Na valnom zhromaždení sa zúčastnilo 25 akcionárov (základné imanie 96% akcií)
- Enviroservis, s.r.o.**
- = dcérska spol. ZSNP, a.s. je v rámci reštrukturalizácie ZSNP spojená so životným prostredím. Spoločnostiam priemyselného parku i externým firmám poskytuje služby umožňujúce monitorovať jednotlivé zložky životného prostredia (ovzdušie, voda) a poskytuje poradenské služby.
- Aktivizácia civilnej obrany:**
- ekologická havária v Maďarsku (Ajka...) – pretrhnutie hrádze odkaliska, ale aj následky veľkých t.r. povodní na Slovensku zaktivizovalo pracovníkov CO v ZSNP, a.s., ktorá poskytuje službu aj pre ďalších 14 spoločností priemyselného parku. Zvýšili informovanosť obyvateľov o postupe a opatreniach v prípade katastrof a živelných pohrôm.
- Poznámka kronikárky:** Služi na chválu žiarskym inžinierom, že sa zodpovedne stavajú aj k riešeniu starej ekologickej záťaže – Kalového poľa. Príbeh núteného zániku obce Horné Opatovce im bol tiež dostatočným poučením, že so životom ľudí a prírody

nemožno hazardovať. Ekologizáciou výroby hliníka sa predišlo bezcennému zneužívaniu techniky.

- ŽHS, a.s.:**
- kríza sa najviac dotkla nižšou výrobou v spol. Sloval, stratu vykompenzovali
 - do skupiny spol. ŽHS patrí spol. TUBAPACK, a.s., ktorá má tradíciu výroby túb od r. 1973. Koncom r. 2009 získala jeden z najnáročnejších certifikátov systému manažérstva bezpečnosti potravín ISO 22000. Na svetovej výstave 15.09.2010 v Istanbuli získali cenu Obal roka 2010, keď zaujali laminátovou tubou s Braillovým písmom pre nevidiacich. Získali tak aj nových zákazníkov v medzinárodných farmaceutických spoločnostiach. Odberatelia vyžadujú stále vyššiu kvalitu. Vo firme sa realizujú dva nové projekty – inštalujú novú linku na výrobu túb a zariadenie sa kónické tuby (šetria priestor zasúvaním sa do seba). Na oba projekty dostali polovicu finančných nákladov z EÚ.
 - spol. ZSNP SPO vybuďovala novú kazetu na nebezpečný odpad
 - do skupiny ŽHS patrí aj nový moderný závod na využitie odpadov TRANSFORM RECYKLING, a.s. (riaditeľ Ing. Emil Pindroch, obchodný zástupca Ing. Ivan Tóth). V SR sa už predstavil na viacerých výstavách, aj predajných, jeho výrobky majú na Slovensku zatiaľ najširší sortiment (vznikajú aj podobné ďalšie). (Na výstave CONECO boli výrobky zo 4 krajín, Gardenia v Agrokompelexe Nitra, PROEKO, ale aj výstava na SSOŠT v Žiari.)
- REMESLO:**
- zamestnáva 180 ľudí, v septembri zdarne ukončili (predčasne) rozsiahlu rekonštrukciu ZŠ v Žarnovici, má i stredisko SERVIS pre firmy i domácnosti. REMESLO STROJAL úspešne pokračuje vo výrobe mostných žeriavov. Už v apríli mali vyrobené 7 kusov aj pre spoločnosti na slovenskom trhu.
- DALKIA INDUSTRY, a.s.**
- obnovila kondenzačnú výrobu elektriny 20. októbra. Umožní kombináciu výroby elektriny a tepla spaľovaním plynu, uhlia aj biomasy pri efektívnom využití pary. Odstráni sa tak závislosť výroby od jedného druhu paliva (poučenie z plynovej krízy 2009). Projekt je v SR i ČR unikátny. Spoločnosť projektom biodiverzity zainteresúva aj deti na zlepšovanie životného prostredia v celej SR, čo je predvídavé pre budúcnosť.
- NEMAK SLOVAKIA:**
- spoločnosť pôsobí práve 10. rok v žiarskom regióne. Patrí do medzinárodného koncernu NEMAK, ktorý vlastní mexická skupina ALFA, je svetovým lídrom vo výrobe hláv valcov do hliníkových motorov áut, má 15 000 zamestnancov vo 12 krajinách sveta. Na nádvorí „dvojky“ (ZŠ Ul. M.R.Š.) na oslavu výročia zorganizovali 27. augusta Deň NEMAKU (bohatý program aj pre širšiu žiarsku verejnosť).
- SAV v Žiari:**
- je úlohou času, že do priemyselného parku prišla zatiaľ skupina 3 pracovníkov Slovenskej akadémie vied ako jej detašované pracovisko na tému: technológia spracovania hliníka. Má zariadenie na technológiu 3 D. V SAPE PROFILY pripravuje otvoriť halu s výrobnou linkou anodickej oxidácie pre 82 ľudí (riaditeľ SAPA Teodor Kvapil). Od januára 2011 by pracovisko SAV malo pracovať naplno s 20 odborníkmi. Výskum a výroba tak dostávajú šancu (čo je aj cieľom InTechu).
- Spol. HERMES:**
- logistika zamestnáva 90 ľudí (konateľ O. Grendár)
- Nová STK:**
- od 1. apríla je na Ul. Priemyselnej – oproti ZSNP otvorená nová Stanica technickej kontroly. Poskytuje technické, ale aj emisné kontroly rôznych druhov áut, motocyklov, traktorov, pracovných strojov, skútrov.

Poľnohospodárske družstvo:

- okrem dočasne zníženej plochy (o cca 20 ha) hospodári PD za rovnakých podmienok ako v r. 2009. Rovnako hospodári v živočíšnej výrobe. PD sa pripravuje v t.r. na rekonštrukcie maštali v terajšom sídle. Výroba zostáva stratová.

Rastlinná výroba:

Druh plodiny:	Výmera:	Úroda:	Ha výnos:
Kukurica na siláž	140 ha	-	-
Pšenica ozimná	130 ha	3 200 q	24,5 q
Repka ozimná	109 ha	2 374 q	21,73 q
Jačmeň ozimný	24 ha	1 153 q	48,04 q
Lucerna	80 ha	Nízka úroda (dažde)	

T.r. sa nepestovala slnečnica ani ovos a dlhodobo sa nevypláca pestovať zemiaky (aj kvôli rozkrádaniu). Rastlinná výroba bola tiež stratová (náklady vyše 1 milióna eur, výnosy 995 tisíc eur). Družstvo t.r. malo celkovo stratu 153 349 eur.

Spol. GRREI, s.r.o.:

- od 7. mája 2010 prevzala od TS, s.r.o. výkon pohrebných služieb a správu pohrebísk (v Žiari, Šášovskom Podhradí a v Horných Opatovciach) na základe verejnej súťaže (po tom, čo TS zaznamenávali stratu). Má pritom podiel na prevádzkovaní viac ako 20 – ich pohrebiskách v okrese. Zmluva bola uzatvorená na dobu neurčitú. Ako problém sa t.r. javí evidencia a neplatiči za hrobové miesta.

Technické služby:

Mesto má t.č. dve spoločnosti TS (= pozri Kronika 2009, časť Podniky). Hlavnú činnosť pôvodných TS, s.r.o. prevádzkovanie odpadového hospodárstva (= zber, odvoz, separáciu odpadu) prebrala nová spol. TS a.s. od 1.1.2010 (mimo 2 mesiacov), správu cintorína spol. GRREI, tiež správu zimného štadióna prebrala spol. Sport Trend. TS, s.r.o. takto prešlo zásadnými zmenami, 47 pracovníkov bolo prepustených. Nové TS, a.s. zatiaľ podali informácie iba na zasadnutí MsZ dňa 22. apríla 2010 (pozri časť I. Mestská samospráva). Výročná správa TS, s.r.o. je v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010.

Obchod:

- rozširujú sa predajne s lacným tovarom textilu, obuvi prevádzkarov z Vietnamu a Číny
 - v meste od októbra 2009 pribudla prvá čajovňa manželov Blahovcov (má ambície aj v oblasti kultúry). „Čajovňa za rohom“ zákazníkom poskytuje relax i liečivé účinky pitia čaju.
 - v júni bola sprevádzkovaná predajňa Poľnohospodárskeho družstva Lovčica – Trubín ako mliečny automat pri „dvojke“. Záujem o nákup je veľký. Okrem čerstvého kravského mlieka predávajú syry, jogurty, smotanu non – stop. Chráni ho kamerový systém.

Ceny niektorých bežných potravín v COOP Jednota a v predajni MÄSO v decembri 2010:

Druh tovaru:	€
kryštálový cukor 1 kg	0,69
práškový cukor 1 kg	0,80
výberová hl. múka	13,90
olej Raciol 1 l	1,97
káva Standard mletá 70 gr.	0,60
soľ 1 kg	0,27
maslo 25 dkg	1,69
čierny chlieb	0,71
trvanlivé mlieko, polotučné	0,59
ryža guľatá	1,15
kura 1 kg (mrazené)	2,49
bravčové stehno	4,29
hovädzie stehno	6,99
hovädzia sviečková	29,70

- naďalej chýba v predaji teľacie mäso. Vo veľkoobchodoch je najviac kupujúcich v čase populárnych akcií (-úpravy cien nadol). (Zvýšiť treba opatrnosť pri nákupoch, keďže rastie počet krádeží peňaženiek i podvodov.)
- mesto má už 3 tržnice, ale návyk obyvateľov na tradíciu trhu na Ul. A. Dubčeka neprekonali nové 2 tržnice, ktoré sa zatiaľ nedarí oživiť
- v Dome kultúry v strede mesta sú hojne navštevované výpredaje rôzneho tovaru (odev, obuv, doplnky do domácností, drobný priemyselný tovar)

IX.

ŠKOLSTVO

Školy a SZ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom v školskom roku 2009/2010:

Názov:	Riaditeľ:	Počet tried:	Počet žiakov:
Základná škola Ul. Dr. Janského č. 2	Mgr. Marek Baláž	26	597
Základná škola Ul. M. R. Štefánika č. 17	Mgr. Monika Dobrotová	29	581
Základná škola Ul. Jilemnického č. 2	PaedDr. Marián Majzlík	19	317
ZŠ spolu :		74	1 495
Materská škola Ul. Dr. Janského č. 8	Martina Šimková	27 krúžkov	530
Centrum voľného času	Mgr. Helena Gáfriková	16	214
Základná umelecká škola ZITY STRNADOVEJ- PARÁKOVEJ	Mgr. Dana Kravecová	ODBOR:	
		výtvarný	121
		tanečný	66
		lit. – dram.	67
		hudobný	261
ZUŠ - spolu		4	515

Názov:	Zriaďovateľ:	Triedy:	Žiaci:	Riaditeľ:
ZŠ s MŠ Štefana Moysesu	Banskobystrický biskupský úrad	19-ZŠ 2-MŠ	326 34	Mgr. Mária Ulrichová
Špeciálna ZŠ	Krajský školský úrad B. Bystrica	13	112	Mgr. Anna Vargová
Gymnázium Milana Rúfusa	BBSK	19	578	Ing. Dana Paálová
Stredná odborná škola obchodu a služieb	BBSK	18	400	Mgr. Jaroslav Hlaváč
Súkromná stredná odborná škola technická	InTech, z.p.o. Žiar n. Hronom	16	336	RNDr. Beáta Tóthová
Súkromná obchodná akadémia	MALES, s.r.o. Janova Lehota	10	256	Mgr. Helena Halová

Súčasný stav a aktivity: - Počas súčasnej krízy (dúfame, že doznievajúcej) kvôli výpadku v podielových daniach mnoho slovenských miest musí krátiť originálne kompetencie voči školám a ŠZ. V našom meste síce klesol aj počet detí v ZŠ o 53 (= t.j. kráti sa rozpočet prenesených kompetencií), ale mesto robí opatrenia tak, aby sa s rozpočtom vyšlo bez ujmy voči školám a ŠZ.

- T.r. mesto dokončilo komplexnú rekonštrukciu a modernizáciu všetkých ZŠ a MŠ, ktoré sú v jeho pôsobnosti (čo je aj v rámci celej SR ojedinelé). Dňa 2. februára sa slávnostne otvorila zrenovovaná ZŠ na Ul. M. R. Štefánika č. 17, ktorá mávala najväčší počet žiakov a bola už v dezolátnom stave (od r. 1963). Hneď vo februári t.r. sa začala rekonštrukcia všetkých 12 objektov elokovaných tried MŠ – zateplovanie, výmeny okien, dvier, budovanie bezbariérových prístupov k nim, odstránenie havarijných stavov kanalizácií a rozvodov pitnej vody, vybudovala sa multimedialná učebňa a tvorivá dielňa PROTECH, vo všetkých školských jedálniach sa nainštalovala vzduchotechnika. Predpokladá sa úspora energií 40%-ná. Počas rekonštrukcie sa osadenstvo škôlok presúvalo podľa situácie do náhradných priestorov. Na renováciu škôlok získalo mesto celkovo 1,95 milióna eur.

- Tak, ako v celom školstve naďalej pretrváva problém nízkeho finančného hodnotenia práce učiteľov, problém prefeminizovania a celkového nedoceňovania práce učiteľov. Žiaci v školách t.č. majú problém s nedostatkom učebníc v niektorých predmetoch. Náročný je stav výchovy, klesá záujem o čítanie, čo pri neporozumení textu robí problém i v matematike. Čoraz viac je potrebná odborná pomoc psychológov žiakom s poruchami čítania s písania.

- Už štvrtý rok je v meste pekná tradícia organizovania slávnosti ku Dňu učiteľov, kedy sú pozvaní všetci učители škôl a zariadení, ktoré spravuje mesto (čiže ZŠ, MŠ, ZUŠ, CVČ i cirkevná ZŠ, ktorá je rozpočtom napojená na mesto). Pozývaní sú i pedagógovia na dôchodku, ktorí to vysoko oceňujú. Primátor mesta a odbor školstva pri MsÚ tu oceňujú kvalitných pedagógov. T.r. mimoriadne ocenenie za dlhoročnú tvorivú prácu a humánny prístup k žiakom získala Mgr. Marta Marušková zo ZŠ Ul. Janského. V programe cca 300

účastníkov potešilo vystúpenie speváka Pavla Hammela, ale i žiakov ZUŠ v meste.

- Zaujímavou akciou už druhý rok (1. ročník) bola súťaž piatakov ORIGAMI – ORIZURU (posolstvo mieru) pod záštitou japonského veľvyslanectva v SR, ObÚ a mesta. Finále bolo 12. januára, víťazi navštívili ambasádu Japonska v Bratislave, získali publikáciu o technike origami (pozri Kronika r. 2008).

- V rámci programu združenia InTech dňa 18. júna v súťaži Mladý technik 633 žiakov MŠ a ZŠ vystavovalo 447 prác, vo finále bolo vybratých 77 prác. Ako najlepšia škola bola hodnotená ZŠ Ul. Janského a jej žiak Adam Beňo získal cenu InTech, ako osobnosť v oblasti technickej tvorivosti bola ocenená pedagogička Milada Kaldrovičová zo ZŠ Ul. M. R. Štefánika a titul Mladí technici za výrobok Výrobná hala získali dievčatá Eva Gúghová, Paulína Oškorská a Paulína Kaššová. Dňa 22. októbra sa už ako 5. ročník predstavovali žiakom svojimi výrobkami firmy (Slovalco, Remeslo, Fagor Ederland, Sapa Profily, Finalcast) a študenti SSOŠT v rámci podujatia PROTECH-u Poznaň svoje možnosti. Účast' 577 žiakov 4. a 9. ročníkov ZŠ, škôlkárov a i. Takto sa podporuje záujem detí o techniku v regióne, kde je potrebná kvalitná odborná pracovná sila.

- Dopravná výchova sa s podporou mesta organizuje cez políciu pod názvom Jazdi bezpečne (4. ročník). Pre MŠ mesto zabezpečilo reflexné vesty a pásy.

- Ako každoročne CPPPaP 23. novembra pripravilo prezentačné podujatie STREDOŠKOLÁK v MsKC pre 8. – 9. roč. ZŠ (aj špeciálnu ZŠ). Účast' malo 41 stredných škôl z regiónu Žiar nad Hronom, Banskej Bystrice, Zvolena, Prievidze, Žarnovica a i.

- Deň žiarskych škôl bol organizovaný 21. mája v areáli ZŠ Ul. M. R. Štefánika pre všetky ZŠ, ZUŠ, CVC i Gymnázium v meste. V súčasnosti už každá škola má svoju stránku na internete.

- Od septembra sa v rámci projektu mesta Intenzifikácia separovaného zberu všetky školy (aj tie, ktoré nie sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta – čiže aj stredné školy) zásobili novými nádobami na separovaný zber (spolu 16 budov), vozíkmi pre upratovačky a pri školách sa začali budovať stojiská.

- Keďže sa končí štvorročné obdobie samosprávy, dňa 30. novembra 2010 sa konali voľby do Mestskej školskej rady.

- Výsledky marcového testovania žiakov 9. ročníkov ZŠ (pôvodne MONITOR):

ŠKOLY:	SLOVENSKÝ JAZYK:	MATEMATIKA:
Slovenská republika	67,62%	60,11%
ZŠ Ul. Janského	71,82%	58,50%
ZŠ Ul. M. R. Štefánika	63,60%	60,67%
ZŠ Ul. P. Jilemnického	59,47%	46,91%
ZŠ s MŠ Š. Moysesova	67,8%	65,7%
ZŠ v Žiari n. Hr. – priemer	65,67%	57,94%

Metodický deň:

Účast' vyše 70 učiteľov ZŠ zo Žiaru a okolia a prejavy ich spokojnosti s prípravou metodického dňa (dokonca počas jesenných prázdnin) na ZŠ Ul. Janského a ZŠ Ul. M. R. Štefánika boli dôkazom, že podobné akcie pedagógom chýbajú. Odbor školstva pri MsÚ v Žiari nemá metodickú činnosť v pracovnom programe, ale iniciatívne takto umožnil učiteľom oboznámiť sa s novými pedagogickými postupmi ako napr. splývavé vyučovanie čítania SFUMATO,

nové metódy vo vyučovaní jazykov i využívanie IKT (interaktívnych tabúl). Prítomní si prehládli i čerstvo zmodernizované školy.

Ceny talentovým žiakom:

Už po siedmykrát ich 13. decembra udeľovala Nadácia ZSNP a Slovalco pre žiarsky región (talenty a ich úspechy v oblastiach: prírodovednej, humanitnej, kultúrnej). T.r. to bolo pre 29 žiakov ZŠ a SŠ, z nich 22 dostalo po 50 eur, 7 po 300 eur. Študentka Lucia Andrášiová zo SOŠOS získala v rámci krajin V 4 1. miesto v ktg. Barman (gastronómia – súťaž).

Zo života materských škôl:

- MŠ Ul. Janského ako jeden právny subjekt združuje všetky pôvodne samostatné MŠ – t.č. 7 elokovaných MŠ.
- MŠ – elokovaná trieda na Ul. A. Kmet'a č. 11 zvíťazila v celoslovenskej súťaži SGI (Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť) o najlepšie prístupy a metódy vo vzdelávaní detí zo sociálne znevýhodneného prostredia na MŠ a ZŠ (súťažilo 26 škôl).
- MŠ Ul. A. Kmet'a č. 17 pokračovala v organizovaní podujatí, ktoré oživujú tradície. So zimou sa rozlúčili 19. marca topením Moreny.
- vedúca ZPOZ-u pozvala 17. júna na záver škôlkárskeho veku do obradnej siene MsKC, kde predškôláci skladali Sľub priateľstva, prijali škôlkárske vysvedčenia, vyrobili si spomienkovú náhrdelníky a krehkosť priateľstva im má pripomínať pierko – treba si ho pevne držať.

Zo života základných škôl:

V školskom roku 2009/2010 bolo na ZŠ prijatých 211 prvákov do 11 tried.

ZŠ na Ul. Janského – túto žiarsku „jednotku“ v apríli navštívil minister životného prostredia Jozef Medveď na pozvanie pedagogičky Sone Foltánovej, ktorá je koordinátorkou projektu Zelená škola s certifikátom, vychovala už niekoľko generácií smerom k zdravšej, aktívnejšej škole a spoločnosti. Minister si prehládol školu, v školskej záhrade za účasti žiakov zasadil strom a následne 4. júna 2010 na Svetový deň životného prostredia minister ŽP udelil Soni Foltánovej v Bratislave Čestné uznanie za mimoriadne výsledky a dlhoročný prínos v starostlivosti o životné prostredie.

- škola pokračuje v projekte Comenius. V apríli sa delegácia žiakov zúčastnila na projektovom stretnutí v Španielsku, kde environmentálne témy prezentovali v anglickom jazyku. Od 10. – 14. novembra hostili v rámci projektu študentov a pedagógov z V. Británie, Španielska, Fínska, Grécka a Čiech. Delegáciu prijal na MsÚ aj primátor mesta, skupina navštívila aj Kremnicu, Hronsek, Badín (prales) a Sklené Teplice.

- na Deň sadenia stromčekov vysadili žiaci 21. septembra 9 stromčekov (ako symbol 9 ročníkov školy)

- počas letných prázdnin škola z vlastných zdrojov prebudovala kabinety na novú triedu

- t.r. získala škola hlavnú cenu v súťaži Mladý technik a tiež v súťaži školských časopisov od CVČ za časopis školy FAJNOVINKY (6. ročník súťaže)

ZŠ na Ul. M. R. Štefánika - („dvojka“) je t.r. konečne zmodernizovaná, zrenovovaná, slávnostne odovzdaná 2. februára 2010

- dňa 18. mája 2010 vo výberovom konaní do ďalšieho volebného obdobia bola znovu potvrdená riaditeľka Mgr. Monika Dobrotová

- v máji škola hostila 15 žiakov a učiteľov zo Svitáv, kedy sa vyhodnocoval medzinárodný projekt PEPA (Prehliadka elektronických prác absolventov), kedy sa vhodne využila nová multimediálna učebňa školy

- na Deň Zeme vyhlásila súťaž Dar Zemi spol. VEOLIA. Z viac ako 102 projektov z 52 škôl v SR sa naša „Dvojka“ umiestnila na 3. mieste za prácu a dokumentáciu fotografiami a komiksom pri čistení Lutílskeho potoka. Ceny v škole odovzdával primátor mesta a generálny riaditeľ spol. Veolia.
- v septembri sa začala stavba tenisovej steny v areáli školy
- koncom decembra ožil vynovený areál školy 26 stánkami s výrobkami žiakov (za pomoci rodín) ako vianočný trh. Vyzbieraných 1 063 eur odovzdajú na účely podľa rozhodnutia Žiarskeho žiackeho parlamentu

ZŠ na Ul. Jilemnického – v septembri 2010 otvorili pre problémové deti tzv. nultý ročník

- v novom školskom roku 2010/2011 otvára škola športovú triedu s ponukou tréningov atletiky, cyklistiky, športovej streľby, karate, volejbal (dievčatá)
- od 1.09. škola ponúka žiakom mesta diétne stravovanie v troch možnostiach: šetriacu, diabetickú a bezlepkovú (reagovali ústretovo na požiadavky rodičov, ale o využitie nie je veľký záujem)
- ako všestranný talent sa v škole prejavil žiak VII. E triedy Jakub Kapusta, v matematickej pytagoriáde získal 2. miesto v celoslovenskom kole
- v septembri sa v areáli školy začala stavba cyklokrosovej dráhy a neďaleko školy bol vybudovaný skejtpark
- v dňoch 10. – 11.06. škola vo svojom areáli úspešne zorganizovala Majstrovstvá SR v letnom biatlone, 27.10. v cezpoľnom behu ZŠ a SŠ a 23.03. v športovej streľbe mládeže.

ZŠ s MŠ Štefana Moyses – výučba v škole sa skvalitnila úspešným projektom Renovalis. Pribudli dve klasické triedy s modernou výpočtovou technikou a interaktívnymi tabuľami. Zručnosti v používaní nových technológií a formovanie osobností kvalitných hodnôt pomáha i projekt Učme sa pre život.

Základná umelecká škola Zity Strnadovej – Parákovej:

- partnerské ZUŠ Žiar – Svitavy v máji spoločne uviedli zaujímavý projekt výchovného koncertu, v ktorom znela klasická hudba a jej úprava v modernejšom dzeze. Účinkovalo spolu 70 žiakov oboch škôl. Na jeseň sa koncert opakoval vo Svitavách.
- Na celoslovenskej prehliadke v umeleckom prednese 28. – 30.05. spomedzi 19 ZUŠ žiarska získala 6 ocenení (Soňa Turčanová dokonca v zlatom pásme)

Centrum voľného času:

- CVČ je aktívne pri väčšine mestských podujatí a súťaží pre deti a mládež
- v oblasti technického vzdelávania skolili vedúcich krúžkov Mladý technik pre MŠ, ZŠ (LEGO LIGA)
- dňa 12. – 16.07. realizovali už tretíkrát pre žiarske deti detskú univerzitu v TU v Košiciach /prednášky, poznávanie 8 fakúlt TU, dozor, zaujímavý program). Garantom bol InTech Žiar nad Hronom.
- v septembri pracovníci CVČ navštívili všetky ZŠ v meste a zábavnou formou („3 mušketeri“) informovali o plánovanej činnosti CVČ v školskom roku 2010 – 2011

Špeciálna ZŠ:

- na kvalitnú činnosť škola cez eurofondy v rámci dvoch projektov získala cca 8 miliónov eur. Darí sa tak školu modernizovať vo VVP (notebooky, IKT...)

- škola sa pravidelne i v minulosti prezentovala kultúrnym programom svojich žiakov (najmä pri celomestskom benefičnom koncerte)

Zo života stredných škôl:

Gymnázium Milana Rúfusa

- dňa 28. mája 2010 bol žiarskemu gymnáziu odovzdaný dekrét o zapožičaní čestného názvu škole, na základe ktorého ponese meno nedávno zosnulého jedného z najväčších slovenských básnikov – Milana Rúfusa. Študenti a pedagógovia školy splnili podmienky udelenia tohto titulu. K legendárnemu menu M.R. – jeho filozofujúcej, ľudskej, národnej i univerzálnej tvorbe majú hlbokú úctu, ktorú chcú prenášať na ďalšie generácie budúcej inteligencie. I t.r. 1. miesto študentky I.C Alžbety Neuschlovej v celoslovenskom kole súťaže v slovenskom jazyku to potvrdzuje (riaditeľka D. Paálová vystihla v prejave účel snahy školy: „Dnes ľudia príliš myslia, menej cítia“)

- úmysel školy získať pomenovanie po M.R. ako jedinej na Slovensku podporili besedami so študentmi a účasťou na akadémií aj členovia Klubu priateľov M. Rúfusa z Bratislavy (základňu má tento klub vo Švédsku) na čele s profesorom MUDr. Michalom Valentom, DrSc. (rodák z Lutily)

- certifikát čestného názvu prišiel odovzdať minister školstva SR Ján Mikolaj (odovzdal aj maturitné vysvedčenia 28 najlepším študentom školy). Na slávnostnej akadémií bola prítomná aj vdova Magda Rúfusová s ich dcérou Zuzanou. Vo vestibule školy akad. Sochár Marián Polonský zhotovil pamätnú tabuľu M.R., ktorej citát z jeho tvorby zostáva mementom: „VEĽA VIEŠ UNIEŠŤ, ČLOVEČE, LEN NEUNESIEŠ SEBA“.

Stredná odborná škola obchodu a služieb:

- žiaci školy pravidelne konajú prax mimo SR (v ČR, na Kréte a i.)

- dve študentky boli 4 mesiace praxovať na exotickom gréckom ostrove Kos v päťhviezdičkovom hoteli

- od 27. – 29. apríla už na 9. gastrofeste ponúkali jedlá siedmich druhov rôznych národností

- v septembri pozval primátor Ivan Černaj na školu jedného zo známych kuchárov nielen na Slovensku Marcela Ihnačáka, ktorý vyštudoval v Žiari. Študentom školy predviedol časť svojho umenia, zaujal najmä kurz talianskej kuchyne. Je autorom knihy Radosť variť, pracuje v Bratislave, šéfoval aj v Londýne.

Súkromná obchodná akadémia:

- dňa 9. marca škola pripravila už 14. deň cvičných firiem, ktorý je prípravou na regionálne veľtrhy

- keďže škola sídli v historickom svätokrížskom kaštieli, iniciatívne a na technickej úrovni spoluorganizovali celoslovenské slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 60. výročia „barbarskej noci“ (= z kaštieľa násilne vtedajšia moc vyhostila saleziánsku rehoľu a jej vysokú školu). Pozri časť VII. – Výročia a oslavy.

Súkromná stredná odborná škola technická:

- dňa 25. marca škola oslávila 50. výročie jej trvania v rôznych podobách (dejiny školy pozri v článkoch v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010)

- súčasná škola smeruje podľa zámerov jej zriaďovateľa InTech-u k návratu spojenia školy so zamestnávateľmi a TU Košice. Prax a výcvik študentov sa realizuje priamo vo firmách sídlacích v žiarskom priemyselnom parku. V rámci operačného programu VZDELÁVANIE InTech získal príspevok EÚ 274 680

eur na inováciu učebných odborov (í v škol. r. 2009/10 sa zaviedol štúdiálny odbor Škola podnikania, ktorá má prioritu súčasnosti – životné prostredie, recyklácia odpadu, riadenie malých a stredných firiem), na simulačné zariadenia reálnej výroby, na ďalšie vzdelávanie pedagógov. Koncept „Budovania vedomostného trojuholníka v podmienkach mesta Žiar nad Hronom“, na báze ktorého vznikol InTech, ožíva aj vznikom Inovalu (= výskumno – vývojového centra, ktoré vzniklo na báze detašovaného pracoviska SAV v žiarskom priemyselnom parku). Združenie InTech t.r. ukončilo kompletnú výmenu strešných konštrukcií budovy školy, pričom celková výška investície predstavovala viac ako 50 000 eur.

- dňa 11. februára aktívni študenti navštívili TU Košice – hutnícku fakultu, kde sa oboznámili s modernou technológiou výroby

- v dňoch 8. – 13. októbra Európsky parlament v Bruseli sponzoroval exkurziu učiteľov školy v Holandsku

- v škol. r. 2009/2010 v apríli študent 3. roč. školy Michal Vician získal vynikajúci úspech v celoslovenskom kole SOČ – 1. miesto spomedzi 16 prác. Téma: Vývojová doska pre programovanie procesov (odbor mikroprocesorová, výpočtová a telekomunikačná technika).

Vzdelávanie v meste naďalej podporujú svojimi aktivitami:

- **Krajská hviezdáreň a planetárium** – je navštevovaná v rámci exkurzných programov žiakmi, študentmi, záujemcami zo širokého okolia, organizujú sa tu pestré vzdelávacie, ale i kultúrne akcie, známe sú audiovizuálne programy vo Hviezdnej sále a pozorovanie oblohy. KHaP výrazne zviditeľňuje mesto.

- **Akadémia vzdelávania** – kurzy pre dospelých (jazykové, opatrovatelstvo v krajinách EÚ, rôzne iné – vizážistka, účtovníctvo, kaderník, cukrár a pod.)

- **Nadácia ZSNP a Slovalco** – finančne dotuje i oblasť vzdelávania

X.

KULTÚRA

Kultúra mesta je naďalej organizovaná prevažne prostredníctvom príspevkovej organizácie Mestské kultúrne centrum. Širší rozsah pôsobnosti v regióne má Pohronské osvetové stredisko, ktoré je riadené BBSK. Tieto dve centrá sú naviazané na aktivity a záujmovú činnosť viacerých štruktúr a spoločností meste (školy, občianske združenia, cirkevné, krajská hvezdáreň, krúžky, CVC atď.) Veľmi nástojčivo vplýva na kultúrnu orientáciu súčasnej generácie tzv. domáca kultúra (televízia, médiá obecne, internet...), ktorej nosným prvkom je globalizácia. I preto je v rámci mestskej organizovanej kultúry cenná orientácia aj na identickú tradičnú kultúru.

MsKC:

Kultúrnym aktivitám sú v rámci MsKC k dispozícii dve budovy, ktoré majú t.č. podobný údel – nutne potrebujú rekonštrukciu, na ktorú je problém získať finančné zdroje. Chátrajúci 49-ročný Dom kultúry t.r. z najvyššieho poschodia prinútil prest'ahovať čítareň a galériu J. Považana do nezatekajúcich priestorov. Na opravu strechy mesto nevie nájsť prostriedky. Dom kultúry je pritom pevná klasicky socialistická stavba, MsKC je budova o 20 rokov mladšia, ale akcie „Z“ a menej kvalitný materiál ju robia sústavne problematickou. Zdrojom problémov zostávajú i vysoké náklady na réžiu budov (napriek krátkodobým nájmom častí budov). Pracovisko má spolu 22 zamestnancov (17 plný úväzok, 4 čiastočný, 1 externý), ktorí zvládajú práce aj kumulovane. Riaditeľkou je Valéria Ferčáková, ekonómka Anna Fedinová, externý hudobný dramaturg Maroš Vojtko, ZPOZ vedie Silvia Hlôšková, knižnicu Daniela Karvašová, expozičnú časť Alena Kršiaková, kino Jarmila Schmidtová, prevádzku Štefan Hlôška (pomocné práce aktivační pracovníci MsÚ). Oblasť činnosti MsKC sú rozmanité (podrobne pozri Správu za rok 2010 v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010). Orientujú sa prevažne podľa aktuálneho záujmu obyvateľov a ekonomických možností.

Príklady aktivít MsKC:

HUDBA – je dominantnou požiadavkou divákov (vystúpenia „hviezdnych osobností umenia“). Nosné podujatia boli: **City Fest** 14. augusta (14-hodinový maratón hudby s cca 13 200 účasťou), kde dostali priestor aj domáce hudobné skupiny a talenty. T.r. robilo problém daždivé počasie. Atraktívne boli vystúpenia Roba Grigorova, Zuzky Smatanovej, Davida Kollera a i. V októbri sa hudba prezentovala i na **Žiarskom jarmoku**, tradične domáce umenie v novembri na **Made in ZH**. Na koncertoch vystupovali známe populárne osobnosti ako Nedvědovci, Kristína, Martin Babjak, Marián Bango, Pavol Hammel, Zdeno Sychra, Dušan Grúň, Jadranka, Metalinda a i. V máji vystúpil pre mládež aj SEUK. Malá scéna pod názvom Ako doma zmenila prostredie – v Caffé Paluba sa s divákmi stretli napr. M. Čekovský, M. Greka, Robo Papp, Bystrík... Množstvo vystúpení bolo na celomestských podujatiach, oslavách, výročiach, veseliciach, kde dostali priestor domáci umelci (Žiaranka, Hron, Sekera, TŠK Stella, I. Kováčová, P. Šrank, skupiny hip – hopu, Holúbky z Kríža, Seniori – optimisti atď.)

DIVADLO – počas roka bolo spolu 14 divadelných a kabaretných predstavení, kde vystúpili známe slovenské osobnosti ako Z. Studenková, J. Vajda, Z.

Tlučková, M. Miezga, M. Zimková, z českých B. Polívka a ďalší. Dvakrát vystúpilo Radošinske naivné divadlo. Iné predstavenia: Mníšky, Domáce väzenie, Partička, Hvarna a i. V oblasti hudobného a dramatického vzdelávania a výchovy diváka boli i t.r. cenné programy výchovných a iných koncertov (20 akcií) miestnej ZUŠ Zity Strnadovej – Parákovskej. Populárne je aj 5x organizované IMPROŠOU ZH a v Čajovni za rohom Literárčenie. Tieto akcie dramaturgicky dopĺňala aj Knižnica M. Chrásťeka (43 akcií) a 15 filmových produkcií, ale aj tvorivé dielne pre deti, súťaže, prehliadky, kde už vstupuje do výraznej úlohy činnosť POS i CVČ. V menšom množstve boli uvedené divadielka pre materské školy (4x). Osobitne dôležitá je činnosť ZPOZ-u (v časti Obyvateľstvo).

VÝSTAVY – okrem stálej expozície Jula Považana prevažovali výstavy výtvarných prác ako Somnium (Mgr. I. Ondrejčíková – Soboslayová), Jarný salón (neprofesionáli), NeSúvislosti (žiaci a pedagógovia ZUŠ), Svet bez bariér (Doména), Odkaz Hronu (I. Hrmo). Iné výstavy: Hračičkovanie (ŠUV Kremnica), Fotografie (P. Kováč), Pre vás (H. Soboslayová, B. Kriváková), Staré pohľadnice stredného Pohronia (J. Brodziansky, I. Herčko). Viacero podujatí sa už prekrýva v spolupráci alebo osve s činnosťou POS (jarmoky remesiel, tvorivé dielne, pamätné dni v meste a pod.)

**Mestská knižnica
Michala Chrásťeka:**

Do fondu knižnice t.r. pribudlo 575 titulov v rámci celkového počtu kníh 35 464. Knižnica má elektronickú evidenciu v systéme Clavius. Čitatelia si v roku vypožičali 64 123 kníh. Špeciálne služby (za úhradu) poskytuje knižnica na požiadanie (výpožičky medzi knižnicami, rôzne informácie, rešerše, internetové služby – 6 325 použitých). Organizovaných bolo až 108 kolektívnych akcií pre 2 551 účastníkov (netradičné boli najmä zážitkové a hlasné čítanie na získanie záujmu detí o čítanie kníh). Grant MK SR v hodnote 1 300 eur, ktorý knižnica získala, pomohol zavrieť jej plnú automatizáciu.

Kino Hron:

Moderné digitálne kino s tradičným názvom má už úplne iné spoločenské i technické prostredie ak v minulosti. Pre zaujímavosť porovnanie:

- v roku 1975 sa v kine premietlo 502 predstavení so 108 760 účastníkmi
- v roku 2010 96 predstavení so 6 029 divákmi. Ani snaha pracovníkov MsKC objednávať filmy pestrých žánrov (komédie, akčné, horor, dobrodružné, rodinné, historické) neláka veľa divákov. Z ponuky 15 filmov pre mládež najviac zaujal 3D film AVATAR, ktorý bol sledovaný cez špeciálne okuliare, ktoré však ešte neposkytujú plnohodnotný zážitok z premietania 3D filmov. Najviac predstavení bolo v auguste – 14 s 1 525 divákmi. Zaujímavosťou úspechu augustových premietaní pre 901 divákov bol zážitok z premietania pod holým nebom v Parku Štefana Moysesu pred CITY FESTOM, kde bolo možné vidieť i nový slovenský film Pokoj v duši. Deti zaujala animovaná rozprávka Hore (Oscar), Čarodejov učeň a Alica v krajine zázrakov (prepad zaznamenal napr. rodinný film Mikulášove dobrodružstvá, ktorého knižná predloha je výborná).

POS:

Pre obyvateľov mesta a regiónu je táto krajská kultúrno – osvetová inštitúcia prevažne nekomerčného charakteru nepostrádateľná na zvyšovanie kultúrnosti, ochrany dedičstva kultúry, jej šírenia, podpory tvorivosti a aktívneho života detí i dospelých, pre udržanie hodnôt etických, tlmenie negatív súčasnosti. (Za r. 2010 čitateľ nájde v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2010 Vyhodnotenie činnosti POS.) T.r. tiež s finančnými problémami POS zamestnáva 14 pracovníkov. Riaditeľkou je naďalej Mgr. Helena Žňavová. V meste boli

z podujatí POS výrazné napr. akcie:

- Deň tanca (krajská súťaž moderného tanca)
- Rozprávkové javisko (krajská prehliadka)
- CINEAMA (amatérsky film – krajská prehliadka)
- Tak píšem ja (celoslovenská literárna súťaž mala t.r. 110 autorov)
- Čarovná jar – trvala týždeň a svojou ojedinelou témou (technika patchworku a paličkovanej čipky) mala celoslovenský i medzinárodný dosah. Účast' 125 účinkujúcich a 900 vystavujúcich členiek klubov z celého Slovenska malo veľký ohlas. Tzv. „Čipkárskou cestou“ sa 4,5 m dlhá čipka má šance stať rekordom v Guinesovej knihe. Podstatou je uchovať tradíciu týchto techník. V rámci edičnej činnosti bol veľký záujem o dotlač.
- štafeta prevenčných aktivít v meste bola napĺňaná aj viacerými aktivitami POS (semináre o drogách a i.)
- Jarný salón je už tradičnou súťažou výtvarníkov z regiónu, z ktorej víťazi tiež postupujú na kraj
- Kultúry a sekty (semináre o zhubných vplyvoch siekt), Nástrahy internetu
- premiéru malo ochotnícke divadlo Henriety Belicovej pod názvom Kňazná Sentimenta (v Žiari a v Žarnovici) v réžii Viktora Hrmu
- tvorivé dielne rôznych techník z drôtu, hliny, sklomaľby, šúpolie, hračky, šnúrky a i. z tradícií sviatkov, zvykov, remesiel, rómskej kultúry i kuchýň, kde odborné vedenie a lektorovanie nezastupiteľne už dlhoročne vykonáva Mgr. Helena Soboslayová
- pokračujú kluby Harmónia i Klub náhradných rodín
- spolupráca POS je viditeľná pri mnohých akciách v meste

Iné kultúrno – vzdelávacie zaujímavosti v meste:

- Krajská hviezdareň a planetárium láka široké okolie svojimi audiovizuálnymi programami vo Hviezdnej sále, pozorovaniami oblohy, ale aj príležitostnými kultúrnymi i hudobnými podujatiami

- súťaž v zhotovovaní origami – orizuru bola t.r. rozšírená pre piatok ZŠ z celého bývalého okresu Žiar nad Hronom. Na slávnostnom vyhodnotení 12. februára bola prítomná zástupkyňa japonského veľvyslanectva v SR. Výrobky detí boli prezentované i pri oslavách 65. výročia oslobodenia mesta i ako veniec s 1 000 orizuru na vyjadrenie súcitu s obet'ami katastrofy v Japonsku.

ZLATÝ KLINEC:

Naozajstným „zlatým klincom“ kultúrneho života v meste sa stáva oceňovanie domácich umelcov a ich vystúpenie v galaprograme MADE IN ZH. V r. 2010 získali toto ocenenie:

1. cena primátora: **TŠK Stella** (vychoval veľa tanečníkov, má úspechy v SR)
2. cena riaditeľky MsKC: **Peter Šrank** (textár, básnik, cestovateľ, humorista, pesničkár)
3. cena Nadácie ZSNP a Slovalco: **Helena Saboslayová** (v POS vedie, lektoruje, šíri tradičné techniky)

XI.

DUCHOVNÝ ŽIVOT

- 3. január** - v Janovej Lehote v Domove dôchodcov po celkovom oslabení zosnul d. p. Štefan Flímel. Po rozlúčke v J. Lehote bol pohreb v Nedožeroch za účasti veriacich aj zo Žiaru nad Hronom (2 autobusy), kde 8 rokov už ako dôchodca pomáhal v pastorácii. Bol veľmi obľúbený spovedník, mal milý, láskavý prístup, v duchovnej službe pôsobivo využíval dlhoročné skúsenosti. (Pozri Kroniku 2007.)
- 31. január** - v oboch kostoloch boli rozlúčkové sv. omše s doterajším kaplánom Martinom Felixom, ktorý odchádza na misie na Island. V Žiari pôsobil od 1.07.2002 (7,5 roka). Cirkevnú školu mal v osobnej pastorácii. Medzi deťmi, mládežou i ostatnými veriacimi bol mimoriadne obľúbený pre jadrné, s praktickým životom spájané, stručné homílie, komunikatívnosť, veselú povahu, empatický prístup k ľuďom, pritom duchovne náročný. Súčasne sa vymieňajú aj rehoľné sestry. Jedna z odchádzajúcich bola zvolená za predstavenú kongregácie Sestier Božského srdca.
- marec** - počas pôstneho obdobia sa konali pravidelné pobožnosti Krížovej cesty, mládež aj cestou na Šibeničný vrch, učiteľia cirkevnej ZŠ osobitne v Kostole S. P.M. 24.03.
- 14. apríl** - 60. výročie „Barbarskej noci“ bolo pripomenuté slávnosťou v kaštieli, odkiaľ násilne odvliekli za socializmu tu pôsobiacich saleziánov (Pozri časť VII. Oslavy a výročia.)
- 18. apríl** - v Kostole P. sv. K. bola po prvýkrát odslúžená omša Grécko – katolíckeho vyznania viery, následne sa takéto omše konali každý druhý týždeň
- 15. máj** - slávnosť so svätou omšou a kultúrnym programom pri 20. Výročí aktívneho pôsobenia speváckeho zboru Holúbky z Kríža pod vedením p. Magdy Poloňovej. Zbor bol t.r. i na púti v Ríme, je známy nielen na Slovensku. Počas školského roka pravidelne sprevádza sviatočné sv. omše v Kostole S. P. M. Na slávnosti bolo mnoho ľudí.
- 23. máj** - sviatosť birmovania v Kostole P. sv. K
- 26. máj** - 10. výročie úmrtia misionára Emila Černaja si veriaci v Kostole S.P.M pripomenuli na sv. omši, na nástennom fotografickom prehľade o jeho živote i článkom v Katolíckych a v Mestských novinách.
- 29. máj** - evanjelizačný koncert PÁN MÔJHO ŽIVOTA d.p. Mgr. Jána Flajžíka – Manašovského z Ladomerskej Viesky si po sv. omši v Kostole sv. Vavrinca v Horných Opatovciach vypočulo cca 120 prítomných
- máj – jún** - pre všetky ZŠ postupne pripravili kňazi, katechéty, sestričky prvé sv. prijímanie v oboch kostoloch

5. – 6. jún - islandský misionár Martin Félix bol v domovskej farnosti na prvej návšteve, v obidvoch kostoloch slúžil sv. omše
1. júl - príchod kaplána d.p. Miroslava Sliáčana na farnosť K. P. sv. K. Prebral i duchovnú starostlivosť o cirkevnú ZŠ s MŠ Štefana Moysesu.
4. september - tradičná (hodová) sv. omša v Horných Opatovciach za prítomnosti primátora Ivana Černaja, hostí z USA, rodákov zo SR, pútnikov z Host'oviec, dychovky zo Žikavy, celebroidali 4 kňazi, na fujare hral Marek Ondrik. Srdečné stretnutie po gulášovom agapé prerušil podvečerný dážď (prvýkrát nebolo slnečno).
18. – 19. september - „FARSKÝ DEŇ“ resp. 2 hodové dni pri K. S.P.M už po tretíkrát organizoval d.p. Miroslav Svrček (sv. omša, futbal slobodní – ženatí, koncert Jendruchovcov, hry pre deti, prednáška diakona MUDr. Paľúcha, hudba FK Hron, guláš). V nedeľu 19.09. na sv. omši bol kazateľom d.p. Radoslav Bujdoš – z banskobystričského hospica.
23. október - aktívne OZ H. Opatovce pripravilo t.r. už štvrté podujatie (v auguste XI. ročník púte k P. Márii v Gráfovskej) pri príležitosti Pamiatky zosnulých. Po sv. omši v Kostole sv. Vavrinca (celebroval d.p. J. Flajžík z L. Viesky) sprievod prítomných (cca 150) prešiel do pôvodného cintorína vzdať úctu zosnulým, kde vystúpil spevokol žien vedený p. M. Poloňovou (mala i príhovor, tiež M. Zatková o histórii miesta).
- Vianoce - už adventné obdobie býva bohaté na podujatia, napr.:
 - 5. decembra pri sv. omši zavítal Mikuláš s darčekom detom
 - 17. december – koncert ZUŠ Z.S.-P.
 - 21. december – Živý Betlehem (Holúbky z Kríža, cirkevná ZŠ)
 - 25. december – Jasličková pobožnosť (cirkevná ZŠ), koledovanie DOBRÁ NOVINA v domácnostiach

Počas celého roka bol citeľný vplyv záverov II. vatikánskeho koncilu, ktorý sa zviditeľňuje napr. v ekumenizácii. Aj v Žiari sú pravidelne pripravované liturgické obrady grécko – katolíckej i evanjelickej cirkvi.

Farnosti v r. 2010 zaznamenali :

1. Kostol Povýšenia sv. Kríža:

- narodilo sa 56 detí (chlapcov 32, dievčat 24), zo sviatočného manželstva iba 20 detí
- zosobášilo sa 13 párov
- cirkevne bolo pochovaných 49 veriacich (21 mužov, 28 žien)

2. Kostol Sedembolestnej P. Márie (od vzniku – 1 ½ roka):

- narodilo sa 67 detí (chlapcov 39, dievčat 28), iba polovica má rodičov zo sviatočného manželstva
- zosobášilo sa 12 párov
- 40 cirkevných pohrebov (muži 25, ženy 15), sviatosti prijali 23

Pri organizovaní a zabezpečovaní pravidelného chodu náboženských obradov a služieb v obidvoch kostoloch významne pomáhajú okrem stabilných duchovných (dekan M. Hlaváčik, kňaz M. Svrček, kaplán M. Sličan), 3 rehoľné

sestry, kňaz na dôchodku J. Obžera a diakon MUDr. Š. Paľúch. Z laikov sú to kostolníci, akolyti, lektori, ružencové spoločenstvá (upravujú kostoly), kvetinovú výzdobu pripravuje p. Kollárová, p. Minková, farský časopis Hlasy z Kríža redakčná rada, zbor Holúbky z Kríža, mládežníci a viacerí dobrovoľníci.

XII.

ZRAVOTNÍCTVO

- NsP:** Od r. 2005 NsP v Žiari nad Hronom prenajala nezisková organizácia Nemocnice a polikliniky ako správca majetku župy a poskytuje zdravotnú starostlivosť. V správe nemala iba pavilón B, keďže ako nedostavaný majetok podľa župana M. Murgaša ho nemožno prenajať. BBSK v októbri 2009 prijalo uznesenie o založení akciovej spoločnosti, ktoré však vo februári 2010 nový parlament BBSK zrušil. Nový župan Vladimír Maňka tvrdí, že i rozostavaný majetok je majetok a možno ho prenajať. A tak bola uzavretá nová nájomná zmluva, podľa ktorej n.o. Nemocnice a polikliniky je nájomca NsP aj pavilónu B na 25 rokov. Je zaviazaný dokončiť rozostavbu pavilónu B do troch rokov odo dňa účinnosti zmluvy. Vedenie nemocnice začalo pripravovať projektovú dokumentáciu na získanie financií z eurofondov na dostavbu bloku B. Konečne tak prestali súdne spory. V novom pavilóne sa má zriadiť fyziatrisko – rehabilitačné oddelenie s RTG diagnostikou, oddelenie klinickej biochémie a lôžkami pre dospelých.
- Detské jasle:** V meste sú jedny detské jasle na Ul. Sládkovičovej (pri MŠ). Okrem dennej starostlivosti v DJ poskytujú pre deti od 6 mesiacov do 2 rokov t.r. aj terénnu formu starostlivosti v rodinnom prostredí.
- Gynekológia:** XIX. deň primára Straku bol dňa 19. marca 2010. Sesterský deň sa t.r. neorganizoval.
- Svetový deň zdravia:** RÚVZ, CVC, VZP pripravili viacero akcií ku Dňu zdravia. Súvisia s prevenciou – meranie tlaku, zdravia pľúc, metabolizmu, protifajčiarska kampaň, deň škôl, Žiarsky mestský polmaratón. Akcie sa konajú na rôznych miestach – v Tesco, na Námestí MS, v areáli ZŠ M. R. Štefánika (22.05.), v lekárňach a i. S ozdravením ovzdušia súvisí aj rekonštrukcia centrálnej mestskej zóny – od mája 2010.
- Červený kríž:** Organizácia Slovenského ČK v Žiari nad Hronom dňa 8. decembra 2010 v MsKC oceňovala niekoľkonásobných bezpríspevkových darcov krvi plaketami Janského a Kňazovického. Po prvýkrát sa v meste organizovala aj Valentínska kvapka krvi (45 darcov) a Študentská kvapka krvi (62 študentov). Bronzovú medailu (za 10 odberov) získalo 14 darcov. Striebornú medailu (za 20 odberov) získalo 14 darcov. Zlatú medailu (za 30 odberov ženy, za 40 odberov muži) získalo t.r. až 11 darcov, čo je mimoriadne veľký počet. (Diamantová sa odovzdáva raz za 3 roky – pre ženy za 60 odberov, muži – 80.)

XIII.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Úspešné projekty mesta pomáhajú zlepšiť životné prostredie:

Podľa celoslovenského prehľadu o zaťažnosti ovzdušia v SR pre našu Žiarsku kotlinu stále platí stredný stupeň záťaže. V súvislosti s novou ekologickou výrobou hliníka v Slovalcu, ktorá zlepšila životné prostredie kotliny, sa merania škodlivín značne obmedzili a t.č. ani nemáme presné – relevantné – čísla o stave ovzdušia v meste Žiar nad Hronom (v minulosti sme boli oblasťou s riadenou kvalitou ovzdušia). No prašnosť a dopravné zaťaženie (najmä na Ul. SNP) naďalej znepríjemňujú život obyvateľom v meste. Preto mesto realizuje projekt Zlepšenie kvality ovzdušia. Získalo naň dotáciu v hodnote 1 782 000 Eur, z čoho mesto zakúpi 3 moderné zametacie vozidlá a tri kropiace. Prašnosť v meste sa má znížiť aj zakúpením nových mechanizmov z projektu. Dňa 18. marca bolo na Námestí MS slávnostne uvedených do prevádzky šesť nových vozidiel na zvoz a spracovanie separovaného odpadu. Koncom mája pribudla moderná mobilná umývačka zberných nádob, ktorá ich pravidelne dezinfikuje a čistí. Odborná porota v rámci SR udelila 11.X. čestné uznanie MESTO ROKA 2010 Žiaru nad Hronom aj preto, že v jeho environmentálnych projektoch sú zaradené unikátne zberové vozidlá („kukavozy“) jazdiace na stlačený zemný plyn (vysoko ekologické palivo CNG). Po Prahe a Viedni je tak Žiar tretím mestom v strednej Európe, kde tieto vozidlá jazdia. Zaujímavé je i to, že sa plánuje pri druhotnom spracovaní odpadu podľa projektu Centrum zhodnocovania odpadov tento bioplyn – CNG vyrábať priamo mestom. Takéto prepojenie je zatiaľ svetovým unikátom v spracovaní odpadu.

Dni čistoty:

Už dva roky fungujú v meste Dni čistoty cez TS, ktoré majú obyvateľov zvykať na pravidelné zbavovanie sa odpadu, ktorý sa nedá ukladať do stojísk a smetných košov. V dňoch 22. až 28. marca boli Dni jarnej čistoty – veľkokapacitné kontajnery so strážnou službou boli v meste plánovite rozmiestnené. Mobilný kontajner na nebezpečný odpad bol pristavený pri ZŠ Ul. M. R. Štefánika. Dni jesennej čistoty boli koncom septembra – začiatkom októbra. Za rok 2010 sa tak vyviezlo 312 ton odpadu.

Stav stojísk:

Začali sa budovať v r. 2005 a v r. 2010 je už zrejmé, že kvôli neprispôsobivým obyvateľom je potrebné ich upravovať – vymeniť pletivá za hustejšie, medzery dosieťovať, upraviť plochy, separačné nádoby vymieňať za plastové, dezinfikovať nádoby. Potrebné úpravy nahlasujú predsedovia bytových spoločností aj cez Zelenú linku. Takto sa upravuje t.r. cca 40 stojísk, ale dobudúvajú sa aj nové stojiská pre školy, úrady, firmy. Aj keď sa stav separovania zlepšuje (je bez poplatkov), časť obyvateľov znehodnocuje separovaný odpad, keď ho mieša.

Smetné koše:

Na verejné priestranstvá sa začali umiestňovať nové väčšie smetné koše, ktoré ako prototyp navrhli mestskí úradníci. Zelené koše budú postupne vymieňané, keďže sú malé a často sa odspodu vysypajú. Podobne budú vymieňané poškodené koše na psie exkrementy a dopĺňané novými.

Čierne skládky:

Napriek úsiliu mesta, nepretržitej informovanosti o spôsoboch separácie odpadu cez Mestské noviny a oznamy na stojiskách i cez komunikáciu s predsedami BS –

čierne skládky neustále vznikajú. Okolie mesta a príjazdové cesty „zdobia“ smeti. Najviac ich je v osade Pod Kortínou, pri Lutilskom potoku, v časti Šášovské Podhradie, ale niektorí sa smeti zbavujú tak, že ich ukladajú ku stojiskám či smetným košom. Dokonca kuriózný je prípad, kedy OZ Pomoc v núdzi zozbieralo šatstvo a po rozdani v osade Pod Kortínou skončilo na čiernych skládkach, ktoré boli plné darovaného šatstva.

- Nové nádoby na odpad:** Zberné nádoby sa vymieňajú nielen v stojiskách, ale postupne sa po predbežných školeniach o biodpade (v septembri) umiestňujú interiérové nádoby na separovaný zber do škôl (výchova detí sa javí úspešne), do kultúrnych, administratívnych i športových zariadení. Všetky horeuvedené opatrenia mesta umožňujú aj financie z úspešných projektov (Pozri časť I. Mestská samospráva)
- STV o ZH:** Slovenská televízia v októbri odvysielala reportážny film o meste pod názvom ŽIARIVÝ PRÍKLAD V ŽIARI (ako Mesto roka), keďže mesto dostalo už druhé významné ocenenie za ekológiu.
- Bytové spoločenstvá:** Predsedovia BS sa v tomto roku stretli už trikrát s predstaviteľmi mesta, TS, dňa 11.10. aj so zástupcami Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, keď sa ako akútny problém javí čistenie a rekonštrukcie kanalizačných potrubí (najmä počas t.r. povodní). Je nutné predchádzať vytápaniu domov.
- Mlynský náhon:** V 19. storočí vybudovaný mlynský náhon z Lutilského potoka cez Park Š. Moysesu sa hromadením odpadu stal hrozbou. Na podnet obyvateľov mesto pristúpilo na čistenie tejto lokality. Zatiaľ je akútny problém naučiť všetkých obyvateľov dodržiavať pokyny na separáciu odpadu.
- Problém psičkárov:** Podľa štatistiky v SR má psa každý 8. – 10. obyvateľ. Čiže v meste ZH by malo byť chovaných 2 000 – 2 500 psov. Mesto rozmiestnilo až 82 košov na psie exkrementy, ale čoraz častejšie sa VZN o ich odstraňovaní menej uplatňuje. Najväčším problémom je odpor voči zberu výkalov – táto averzia sa nezhoduje s postojom chovateľov, ktorým sú psy „miláčikmi“. Pritom v chovateľských obchodoch je dostať množstvo pomôcok – papierové vrecká, zásobníky pripevnené na vozidlá, kliešte, lopatky) – okrem bežných igelitových vrecúšok.
- Deň otvorených dverí:** Technické služby, a.s. (nový podnik, ktorý prevzal starostlivosť o komunálny odpad) dňa 26. júna vyhlásili Deň otvorených dverí. Návštevníci si mohli prezrieť moderné vozidlá na zvoz odpadu a inú techniku. Pre deti tu bolo množstvo súťaží, atrakcií, hudba.
- Kalové pole:** Rekultiváciu Kalového poľa t.r. spomalili rekordné dažde. Napriek tomu sa táto environmentálna záťaž plánuje investične ukončiť v budúcom roku.
- Skládka komunálneho odpadu:** Po uzatvorení skládky mestského odpadu mesto Žiar nad Hronom (ale i okolité obce) zväžajú odpad na skládku spol. ZSNP SPO, s.r.o., ktorá má kapacitu na zneškodňovanie takého komunálneho odpadu od r. 2009 najmenej na 10 rokov, ba pripravuje novú kazetu na ďalších 15 rokov. Zaujímavosťou skládok odpadov v katastri Horné Opatovce je v ich strede stojaci kostol (kultúrna pamiatka na tu zaniknutú obec Horné Opatovce), ktorý paradoxne pripomína ekologickú haváriu – nedbalosť bývalého režimu. Táto pamiatka a súčasná ekologizácia môžu byť varovným mementom je budúce generácie.

XIV.

ŠPORT

**Najlepší športovci
v r. 2010:**

Dňa 23.02.2011 v divadelnej sále MsKC ocenil MŠK najlepších športovcov r. 2010. Celkovo bolo ocenených 39 jednotlivcov, 4 kolektívy a 4 tréneri.

Majstri Slovenska (15 titulov):

David Zverko – získal 4 tituly MS v ktg. starších žiakov a to: v horskej cyklistike, v cestných pretekoch, v hromadnom preteku a v časovke do vrchu

Soňa Čaklošová – získala titul MS už druhýkrát za hod kladivom

Karolína Čaklošová – MS vo vrhu guľou junioriek

Ľuboš Kupec – MS vzduchová pištoľ, juniori

Lenka Huďecová – MS vzduchová pištoľ, dievčatá

Renáta Záhorcová – MS vzduchová puška, dievčatá

Martin Novodomec – MS – majstrovstvá nepočujúcich v behu

Vladimír Buchal - MS v behu na 5 000 m

Peter Okuliar – MS streľba zo samonabíjacej pušky v polohách

Lukáš Nárožný – MS – ľubovoľná puška

Rastislav Grúber – MS – veľkokalibrová puška v polohách

Ocenené kolektívy:

- starší žiaci Cyklistického klubu MŠK
- starší žiaci Futbalového klubu Žiar nad Hronom
- mužstvo seniorov Klubu športového rybárstva LRU MŠK
- družstvo kadetiek Volejbalového klubu MŠK

Ocenení tréneri:

Marián Podolec – atletika

Ivan Tatár – karate

Emil Šipkovský – športové rybárstvo

František Sitora – cyklistika

(Ďalšie pozri v Sprievodnej dokumentácii Kronika 2010.)

Situácia v športe:

- Kríza a nedostatok sponzorov naďalej nedovoľuje zlepšovať situáciu športu v meste napriek určitým úspechom. Nedostatok pohybu súčasných detí a mládeže je aj v dôsledku uprednostňovania využívania televízie, internetu a počítačových hier pred zdravým pohybom.

- Pozitívnym činom smerom ku zimnému štadiónu bol jeho prenájom firmou Sport Trend od júna 2010 za symbolický poplatok 1 eur ročne na 5 rokov. Bežné náklady na správu športoviska v objeme 17 500 eur platí mesto. Prevádzku ľadovej plochy mesto obnoví, ak sa zlepšia finančné pomery mesta. Firma bratov Uhrovičovcov ST plánuje štadión využívať najmä na tréningy a zápasy hokejbalového tímu. Prenájom začal dosť nešťastne, keďže poloha zimného štadióna zapríčinila, že ho časté dažde a privaly vôd t.r. až 5x zaplavili bahnom a spôsobili značné škody.

- Zaujímavo sa mesto zviditeľnilo 12. októbra, kedy sa v Žiari nad konalo celoštátne hodnotenie ZŠ a SŠ v športe ŠKOLA ROKA.

V mesiacoch apríl – jún bol pre mládež vybudovaný skejtpark pri ZŠ Ul. Jilemnického (pozri časť Zmeny tváre mesta). Nadácia ZSNP a Slovalco poskytla naň 50 000 eur.

FUTBAL:

- viac pozornosti sa venuje mládeži. Pekné výsledky dosiahli starší žiaci B – skupiny, keď v júni boli na čele tabuľky III. ligy a v závere sezóny vyhrali medzinárodný turnaj v Prahe. Najmenší žiarski futbalisti (nar. v r. 2002) U9 si vyskúšali v bojovnom výkone svoje sily na zimnom turnaji a v novembri táto prípravka medzi 4 účastníkmi turnaja bola na 3. mieste.

- tím mužov FK Žiar nad Hronom – Ladomerská Vieska sa už v januári pripravoval na jarnú časť IV. ligy JUH (tréner Stanislav Šimko, asistent Štefan Sviržovský, dorast trénuje Jakub Cvejkuš). Hoci ročník 2009/2010 zakončili na 7. mieste tabuľky, už v jarnej časti sa presunuli na čelo tabuľky. V jesennom kole jasne majú šance na postup do III. ligy, keďže sú stále na čele tabuľky.

- nádejou na ďalší vzostup FK je nový investor, ktorý sa v novembri stal 51% podielom vo FK Žiar nad Hronom jeho novým majiteľom. Druhý podiel 49% zostáva mestu – MŠK Žiar nad Hronom. Investorom je miestny podnikateľ, bývalý žiarsky futbalista Ľudovít Bezák. Jeho cieľom je vybudovať kvalitný seniorsky tím, ktorý po zostupe z II. ligy bojuje vo IV. lige.

- kvôli kríze sa nepodarilo vydať publikáciu, ktorú ku 80. výročiu vzniku futbalového klubu ŠK Sv. Kríž nad Hronom pripravil autor Milan Barniak (kniha nadväzuje na publikáciu k 50. výročiu). Pripravená publikácia má 125 strán, 120 fotografií, pripomína najúspešnejšiu dobu, kedy mužstvo TJ ZSNP hralo v I. SNL (rok 1974), za najúspešnejšieho odchovanca žiarskeho futbalu uvádza Jána Švehlíka.

FUTSAL:

- ide o halový futbal, ktorý sa od 15. januára začal hrať aj v našom meste. Odštartovali ho organizátori Marek Mišík, Maroš Pažout a sponzori. Na turnaj v Zimnej lige sa prihlásilo 12 tímov. Hrá sa 2 x 25 minút so 4 hráčmi a brankárom v telocvični SOŠHO.

Keď v Iráne na majstrovstvách ázijských krajín vo futbale v marci hral bývalý žiarsky futbalista Vlado Číž (hral za Katar), bol označený za jedného z najlepších brankárov.

HOKEJ:

- t.r. je zimný štadión naďalej nezaľadnený. Hokej sa nehraje, fanúšikovia tohto športu i korčuľovania na klzisku sú smutní. Hráči prechádzajú k hokejbalistom. Problém Hokejového klubu, ktorý prekročil rozpočet na sezónu 2008-9, bol vyriešený 11.02.2010, kedy mestské zastupiteľstvo odsúhlasilo preplatenie škody z mestského rozpočtu. Rozhodli tak po kontrole, ktorá nezistila zneužívanie financií na osobný prospech. Prípád však núti mesto k sprísneniu financovania všetkých klubov v MŠK.

- zaujímavý úspech v hokeji dosiahla odchovankyňa žiarskeho hokeja Monika Kvaková, ktorá vo februári 2010 reprezentovala Slovensko v ženskej hokejovej reprezentácii na zimnej olympiáde v Kanade. Bol to úspech žien SR, hoci v súbojoch obsadili poslednú 8. priečku. Monika hrala v Žiari do 15. roku, potom vo Zvolene a v Bratislave.

HOKEJBAL:

- na začiatku jarnej časti II. banskobystrickej hokejbalovej ligy bol žiarsky tím seniorov HbK SPORT TREND na 3. mieste tabuľky. Postupne bol víťazom základnej skupiny, postúpili do I. BB HbL a t.č. sú jediným družstvom z Banskobystrického kraja v extralige. Od začiatku jesennej časti v septembri

napriek veľkému úsiliu zostávajú na 12. (poslednom) mieste tabuľky extraligy. Rastislav Uhrovič to komentoval: „Hrali sme tak, aká je celková situácia okolo zimného štadióna.“ Nemali kde trénovať, sú nekoncentrovaní z množstva problémov, ktoré museli prekonávať pri päťnásobnom zaplavení štadióna. Prvé víťazstvo zaznamenali nad úradujúcim majstrom LG TPS Bratislava 1. októbra (1:2).

BASKETBAL:

- za najväčší úspech žiarskeho basketbalu sa považuje pôsobenie troch Žiarčanov v reprezentácii 18-ročných za SR, a to: Jozef Oravec, Marián Kysela a Andrej Slávik. Reprezentovali aj na Majstrovstvách Európy v Tel Avive. Zakladateľom novodobého basketbalového klubu v Žiari a autorom systému dlhodobej stratégie (basketbalové triedy, kolektív trénerov a funkcionárov) je Miroslav Grznár. Spoločnosť SAPA-PROFILY t.r. sumou 4 000 eur pomohla riešiť problém financovania klubu ako sponzor perspektívneho športu v Žiari nad Hronom.

- v júni boli úspešní žiarski minibasketbalisti, keď spomedzi 12 tímov na žilinskom Bademe boli druhí (striebro). Tréner Norbert Nagy. V septembri na medzinárodnom turnaji v Ostrave boli tretí.

- juniori postúpili v jarnom kole medzi 4 najlepších v SR, v jeseni dokonca na čelo tabuľky, v decembri sú na 2. mieste.

- muži v decembri sú na 4. mieste tabuľky 1. ligy

STREETBALL:

- tohtoročný 5. ročník pouličného basketbalu Streetball – Tour 2010 odštartoval v B. Bystrici 8. mája, v Žiari už ako 14. ročník streetballu 19. júna – tentokrát prvý raz boli organizátormi Slovenská streetballová asociácia a mesto Žiar nad Hronom. Ide o celoslovenskú súťaž 51 družstiev (z toho 13 žiarskych). V kategórii rodič – dieťa je Žiar na Slovensku originálny. Obetavými organizátormi sú Peter Dubeň a Jozef Štábel.

VOLEJBAL:

- aj volejbalový klub má finančné problémy. Napriek tomu hráčky extraligy sú ochotné hrať aj bez finančnej náhrady. V decembri boli extraligistky na 6. mieste tabuľky.

- volejbal je v Žiari stále populárnym športom. Kadetky v máji získali bronzové medaily, juniorky v decembri sú na 5. mieste, v septembri si v športovej hale zahráli 4 družstvá mužov v turnaji, ktorý zaštitili poslanci Smeru v BBSK, v Kežmarku sa t.r. prvýkrát konali Majstrovstvá SR veteránov – tu bolo víťazné družstvo z Hliníka nad Hronom (tu je väčšina hráčov zo Žiaru nad Hronom), dňa 14. mája riaditeľ ZŠ na Ul. Janského Marek Baláž zorganizoval turnaj učiteľov žiarskych ZŠ a SŠ (stredoškolskí pedagógovia majú lepšiu kondíciu, keďže sa pravidelne stretávajú a hrajú volejbal).

KARATE:

- žiarsky klub karatistov i t.r. sa úspešne prezentuje:

- vo februári v Lodži (Poľsko) spomedzi 1 000 pretekárov získala Martina Tatárová zlatú medailu

- v Žiline na Grad Prix 28.03. MŠK Žiar spomedzi 450 pretekárov z 5 krajín získal 9 medailí: 2 zlaté (Timea Trokšiarová a Martina Tatárová) a 2 strieborné

- na majstrovstvách SR 15. mája v Topoľčanoch bola strieborná Martina Tatárová a bronzová Alexandra Galetová

Na Stredoslovenskom pohári detí a mládeže boli druhí (počtom bodov). Sezónu ukončili so 106 medailami (29 zlatých, 36 strieborných, 41 bronzových, z toho 36 z medzinárodných stretnutí)

- v našom meste na ZŠ Ul. Jilemnického bolo 21. júna celoslovenské „páskovanie“ – udeľovanie stupňov po skúškach (40 karatistov)
- v Rakúsku spomedzi 960 karatistov Žiar získal 2. a 3. miesto
- na Majstrovstvách stredoslovenského regiónu v Žiari nad Hronom (konali sa s podporu mesta) Žiarčania získali 24 medailí (3 zlaté, 2 strieborné, 10 bronzových)
- odchovankyňa žiarskeho MŠK Dominika Tatárová ako študentka v B. Bystrici získala už 2x titul majsterky sveta

ŠPORTOVÍ

STRELCI:

- zo 14 titulov Majster SR získali 6 titulov t.r. strelci žiarskeho MŠK
- majstrovstvá Slovenska a súťaž Cena mesta Žiar nad Hronom v streľbe zo vzduchových zbraní v ktg. mládeže sa konali 23. marca na ZŠ Ul. Jilemnického

CYKLISTI:

- už v septembri mal CK MŠK Žiar nad Hronom štvornásobného majstra SR – bol ním Dávid Zverko (starší žiak). Úspešný bol vo viacerých cyklistických disciplínach aj medzinárodne. Úspešní boli v tíme trénera F. Sitoru ďalší: Juraj Bellan, Nicolas Jelža, Henrich Hasch, Dominik Zat'ko, objavom sezóny je Adrián Foltán
- dňa 1. septembra sa už 12-krát opakovala cyklotúra od prameňa Hrona pod Kráľovou hoľou do Žiaru nad Hronom (135 km) zo 76 účastníkmi. Pri zrode tohto zaujímavého podujatia bol bývalý riaditeľ TS Róbert Mesároš. V súčasnosti je jedným z hlavných organizátorov mesto Žiar nad Hronom.

ŠPORTOVO

-TANEČNÝ KLUB

STELLA:

- ŠTK Stella t.r. vybojoval najväčší úspech vo svojej 13-ročnej histórii, keďže získal dva majstrovské tituly dňa 8. mája na Majstrovstvách Slovenska v plesových choreografiách a exhibíciách, kde mali účasť aj tanečníci z Čiech a špičkoví slovenskí choreografi. Titul získala choreografia Stelly Vít'azkovej MAGIC NIGHT.
- dňa 6. marca v MsKC súťažili O pohár primátora tanečníci z celého Slovenska i Maďarska. Už v najmladšej kategórii detí patrili prvé 4 miesta žiarskym deťom, v ktg. juniorov na 1. mieste bol pár Andrej Hric – Natália Varechová. Vo finále tanečnej triedy A tancovali dva žiarske páry Robert Ďuriš – Petra Vít'azková (3. miesto + získali najvyššiu tanečnú triedu S v štandardných a latinsko – amerických tancoch ako prvý pár v ŠTK) a Jaroslav Oboňa – Alena Miculae (4. miesto)

ATLETIKA:

- AK MŠK je omladený, má 71 členov (detí) k 1. júlu, tréneri Miroslav Rybársky, Marián Podolec. Po 15 rokoch sa atletická prípravka zúčastnila krajskej súťaže (chlapci boli na 3. mieste, dievčatá na 2. mieste spomedzi 11 družstiev). Medzinárodný úspech (2. miesto) mal Martin Novodomec (sluchovo postihnutý). AK spolu získal 34 medailí na majstrovských súťažiach, najúspešnejšie boli sestry Soňa a Karolína Čaklošové s 9 medailami (hod kladivom, vrh guľou), Peter Kováč 5 medailí (beh na 1 500 m), zlatú v behu veteránov získal Vlado Buchal
- pre žiakov v meste bol v marci organizovaný Zimný halový viacboj všestrannosti v 6 disciplínach
- majstrovstvá Slovenska v aerobiku stredných škôl boli 23. marca v telocvični SOŠOaS (študentka žiarskeho gymnázia Dominika Rošková bola v 1. desiatke)
- po 6 rokoch na Deň zdravia 22. mája s účasťou 87 bežcov sa konal 1. ročník Žiarskeho polmaratónu s účasťou primátora, pre deti bol minimaratón
- súčasťou osláv SNP bol Beh do vrchu (Šibeničného), kde bola rekordná účasť (82 bežcov), najmladší mal 2 roky, najstarší 73 rokov, matka Katka Drahovská

z Piešťan mala zo žien najlepší čas a s ňou pretekalo aj jej 5 detí (dvaja z nich boli prví vo svojich kategóriách), pridali sa aj cyklisti v preteku do vrchu
-ako organizátor sa úspešne javí ZŠ Ul. Jilemnického, kde t.r. boli už tri podujatia.
Dňa 27. októbra aj Majstrovstvá republiky v cezpoľnom behu ZŠ a SŠ (vyhlasovateľom bolo MŠ SR a Slovenský atletický zväz). V júni tu boli MS v letnom **biatlone** žiakov ZŠ a SŠ

HOROLEZCI:

- HK James sa úspešne zhostil organizácie 2. ročníka Memoriálu Emila Trubača. Mladým lezcom sa bezodplatne venujú ich tréneri. Tréningy bývajú aj v B. Bystrici, ale aj na skalách. Najmladších (do 15 rokov) je 20 detí, volajú ich „Žiarske kamzíky“. V Slovenskom pohári získala bronzovú medailu Veronika Matejčíková, jej brat bol štvrtý, úspešný je aj Daniel Bača.

INÉ ŠPORTY:

- plávanie

- z úspešných reprezentantov PK MŠK ocenení Eva Piatriková, Timea Lukáčová, Matej Rišňovský

- od 15. septembra sa pokusne v žiarskej plavárni otvorilo tzv. RANNÉ PLÁVANIE od 6. – 10. hod. v stredu. Jednou z úspešných tréneriek plávania je stredoškolská učiteľka TV na gymnáziu Miroslava Mesárošová. (V r. 1969 bola majsterkou Československa v športovej gymnastike.)

- stolný tenis

- na turnaji dorastencov TOP 12 v apríli vyhral zo žiarskeho MŠK Ján Oswald

- šach

- žiarski šachisti vo februári boli prví, v závere 3. ligy ukončili svoju činnosť ako 4. v tabuľke (predbežne aj celkovo končia kvôli financiám)

- viacero úspechov i v medzinárodnom športe **boccia** získal Tomáš Král (ŠKTP – Viktória TS)

- úspešná je aj 10-ročná Adrika Šmondrková, ktorá vo svojej kategórii v **brušných tancoch** vyhrala aj na medzinárodnej súťaži (zaujala aj na vystúpení na galavečeri v Prahe)

XV.

POČASIE A JEHO OSOBITOSTI

CHARAKTERISTIKA (podľa pozorovania kronikára) :

Bol to rok mimoriadnych „výčinov“ počasia – koniec apríla, máj, jún, júl, ale najmä polovica augusta nás sprevádzali nezvyklé dažde, búrky, vietor a záplavy. (Prognóza z r. 2009 po Lucii t.r. príliš nevyšla – iba v prvé 3 mesiace r. 2010.)

Január: Na začiatku a v strede mesiaca len mierne snežilo. Nočné mrazy vystriedali hmlisté rána, ale dni okolo poludnia boli pekné – slnečné. Okolo 6. - 8. tzv. „trojkraľové oteplenie“ prinieslo dažde, sneh sa roztopil (mimo Žiaru aj záplavy). Už 11.01. znovu chladno, mrazy -4°C , bez snehu – mierne snežilo neskôr.

Február: Mimoriadne studený mesiac. Hneď v prvý deň mráz, nasnežilo cca 30 cm snehu. Staršia generácia si pri prechádzkach okolo poludnia (0°C , slnečno, vŕzgajúci sneh) pripomínala detstvo, kedy bývala takáto pekná zima. Zrána v prvej polovici mesiaca dosahovali mrazy -14°C . Pokračovalo i sneženie. Koncom fašiangov po 16.02. mierne oteplenie.

Marec: Zima sa zúriivo drží. Mrazy, sneh prekvapili ešte aj 15. – 17.03. Oteplenie začalo 18.03., na prvý jarný deň 21.03. sme zaznamenali $+13^{\circ}\text{C}$ až 20°C , slnečno. Posledný týždeň bol poznačený už takmer aprílovým počasím.

Apríl: Zaujímavé boli dni okolo Veľkej noci (1. – 5.04.) Akoby bolo späť s obsahom – u nás zaužívaným významom týchto dní:
Zelený štvrtok – slnečno
Veľký piatok – smútok, oblačno, dážď
Biela sobota – pokojný, mierne oblačný deň
Veľkonočná nedeľa – pekný slnečný deň
Veľkonočný pondelok – „polievalo“ aj zhora – dážď (teploty 13°C - 418°C)
V strede mesiaca 4 dni súvisle pršalo, čo bolo nezvyklé a spôsobovalo obavy z povodní. V závere sa naozaj aprílové počasie potvrdilo aj slnečnými (15°C - 20°C) aj daždivými dňami.

Máj: Teplo (20°C - 27°C), prvá jarná búrka 5.05., neskôr striedavo prší, slnko, teplo 17°C - 23°C . „Ľadoví muži“ ani Žofia neboli ľadoví – oneskorili sa a až po nich sa ochladilo (7°C - 12°C). Výdatné dažde pretrvávali potom až do 20.05., rozmočili pôdu, hrozili povodne. Víkend 15.– 16.05. bola vyhlásená hydrologická výstraha 3. stupňa pre celé povodie Hrona. Pri meste sa voda udržala v koryte. Kvôli podmáčaniam a silným vetrom však v okolí Žiaru hasiči zasahovali kvôli spadnutým stromom. Premennivé, prevažne daždivé, búrlivé dni boli do konca mája s teplotami 15°C - 20°C . Slovensko „pláva“ – takáto situácia údajne nebola na Slovensku cca 140 rokov.

Jún: Naďalej dažde (iba prvý víkend bol konečne slnečný 20°C - 25°C), teploty sa zvyšovali až na tropických 35°C , ochladenie 14.06. na 17°C - 27°C . V dňoch 14. – 22.06. voda zaplavila dvakrát zimný štadión, v okolí mesta padli stromy po silnom vetri a podmáčaní pôdy. 22.06. severný vietor, chladno 13°C .

- Júl:** Tropické horúčavy do 36°C sa vystriedali s ochladením o 10°C a dažďom. Silný vietor a búrky lámali stromy, hasiči pomáhali odčerpávať vodu z pivníc domov i na uliciach, kde kanalizačné zberače nestačili zberať vodu (najmä už tradične na Ul. Janského, ale aj Ul. A. Kmet'a). V domoch pomoc potrebovali najmä na Ul. Jesenského a Ul. Hutníkov.
- August:** Obyvatelia si nepamätajú stav, aký nastáva v meste: Pokračujú horúčavy, občas búrky a pamätný je 3. a 15. august. V utorok, kedy dlhá búrka zaplavila na IBV spodné časti domov a ulice vodou z Lutilského potoka, ale aj Gymnázium a zimný štadión bojovali s vodou a bahnom. V pondelok 15.08. už od 3. hodiny do 11. súvisle zúrila búrka, vietor, krúpy a zaplavené boli prízemie a pivnice domov. Hasiči nestačili všade zasahovať. Krízový štáb mesta vyhlásil 3. stupeň povodňovej pohotovosti, lebo búrky, krupobitie pokračovali aj cez víkend, hoci už miernejšie. Zimný štadión bol bahnom zaplavený už štvrtýkrát, evakuovaných bolo 8 ľudí, kanalizácia mesta nezvládala množstvá vody, vytekala do základov domov, narušil sa i svah popri stavbe R1. V dňoch 17. – 23.08. konečne búrky vystriedalo pekné letné počasie. Koniec mesiaca ochladenie (10°C) a znovu i dažde.
- September:** Ochladenie a občasné dažďe pretrvávajú do polovice mesiaca. V dňoch 20. – 25.09. slnko, teplo až do 20°C pripomenuli „babie leto“, ale záver mesiaca dažďe a chlad najmä v noci prinútili časť obyvateľov v bytových domoch začať vykurovať.
- Október:** Chladné noci, prízemné mrazíky, ale dni po ranných hmlách boli slnečné, dokonca počas jarmoku 8. – 9.10 bolo mimoriadne pekné počasie – i ďalší týždeň. Dažde občas od 18.10. Prvé mrazy v noci boli po 20.10. Občas sa objavili krdle vtákov (na Slovensku najmä havrany), ktoré signalizovali (už 2 týždne skôr ako zvyčajne) návrat zdravšieho ovzdušia a asi aj príchod tuhej zimy.
- November:** Nepriazeň jari a leta akoby vynahradili slnečné dni, oteplenie na 17°C, ani Martin neprišiel na „bielom koni“, občas daždivo, nezvykle teplý stred mesiaca (18°C) uzavreli posledné chladné dni a nočné mrazy.
- December:** Sneží – prší, mrazy tvoria poľadovicu, Technické služby majú nával práce s odstraňovaním zľadovateného snehu. Pred MsÚ pokračujú práce (i asfaltovanie) na projekte modernej centrálnej zóny. Mikuláš 5.12. priniesol nezvyklé mrazy (ráno -15°C) na celý týždeň. Sneh roztápalo oteplenie až na 12°C, ale striedavo sú silné mrazy a sneženie. Krutá zima tentoraz znepríjemnila (aj so studeným vetrom) vianočné trhy v centre mesta. Nočné mrazy 25.12. až -20°C .

KLIMATOLOGICKÉ ÚDAJE : Slovenský meteorologický ústav B. Bystrica poskytol nasledovné údaje :

Mesiac :	Priemerná teplota °C vzduchu :	Slniečny svit (hod.) :	Atm. zrážky úhrn v mm :
Január	-2,1	32	48
Február	0,3	42	35
Marec	4,8	167	17
Apríl	10,2	191	65
Máj	14,8	116	165
Jún	18,9	231	131
Júl	21,8	274	139
August	18,4	229	236 (Pozri vlani 46)
September	13,3	130	122
Október	7,6	121	26
November	7,8	61	89
December	-3,1	39	56
ROK 2010	9,39	Spolu: 1 633 hod.	1 129 mm (vlani 679 mm)

Pozn. Pozri Agrometeorologické a fenologické informácie SHÚ B.B. v Sprievodnej dokumentácii za rok 2020.

XVI.

MIMORIADNE UDALOSTI

- Ubúdajú stromy:** Obyvatelia žijúci v primitívnych chatrčiach v časti Pod Kortínou si ich vykurujú prevažne drevom. Keďže na nákup dreva nemajú peniaze, uchýľujú sa ku krádežiam. A tak lesíky v ich okolí a pri zimnom štadióne rednú.
- Požiare áut:** V priebehu pár týždňov zaznamenali žiarski hasiči v meste a okolí (Lovčica-Trubín, B. Štiavnica) šesť horiacich áut. Príčiny tohto úmyselného podpaľovania sú nejasné. Dňa 6.02. večer dvaja neznámi páchatelia poliali auto horľavinou a zapálili priamo pod oknami bytu aj náčelníkovi žiarskej mestskej polície Vladimírovi Mališovi. Keďže do funkcie nastúpil len od 1.02. a prejavil sa razantným prístupom ku svojim povinnostiam, existuje predpoklad, že požiar jeho auta mal byť úmyselným varovaním zo strany kriminálnikov (alebo máme v meste mafiu?).
- Podvod s bytmi:** Štyroch ľuďí podviedol Žiarčan Milan L. so sľubom vybaviť im lacný byt. Získal od nich 22 837 eur – na byty čakajú zbytočne, peniaze nevrátil. Výsledok súdu je v nedohľadne.
- Problémy výstavby R1:** Otvorenie rýchlostnej cesty R1 z Lehôtky do Šášovského Podhradia malo viac príčin na odklad z novembra na rok 2011: Dvakrát bol poškodený nadjazd R1 nad Ul. SNP (dopravná nehoda), pracovný – provizórny most pri Lovči sa 23.03. asi aj v dôsledku dažďov prelomil a nákladné auto spadlo zadnou časťou do Hrona, jeden z robotníkov si zranil chrbticu. Koncom roka došlo aj k zosuvu podmáčaného svahu.
- Výtvarný talent?:** Žiarčan Dárius Bóna – absolvent kremnickej ŠUP-ky, t.č. študent etiky v B. Bystrici, sa javí ako nádejný talent s vlastným výtvarným štýlom v kresbe, využíva prvky ľudových krojov.
- Kríza hodnôt:** Súčasný životný štýl uprednostňuje komerciu, hedonizmus, medziľudské vzťahy a komunikácia sú narušené. Honba za ziskom, strata alebo problémy získať výhodné zamestnanie (často odchod za prácou do cudziny), časté rozvody spôsobujú, že spoločnosť ako celok nemá čas na deti a mládež. Strata zmyslu života, depresie, drogy, vandalizmus... A tak v meste za posledné 2-3 roky vyhaslo päť mladých životov samovraždou. V apríli mladým vandalom prekážala drevená socha (zo sochárskeho sympózia), a tak ju našli policajti vyvrátenú a poškodenú pri vstupe do historického Parku Š. Moyses. To je ďalší z výčinov unudených ľudí po zničení altánku, popísaní novej fasády múru okolo parku. A v centre mesta („pod lampou býva tma“) spod rozrasteneho kríka pri pošte zasa na nič netušiaceho prváčika vybehol bezdomovec s nožom. (Našťastie kríky už zmizli pri rekonštrukcii centra mesta.) Iné príklady: Majiteľ obchodu v Žiarane upozornil dvoch mládencov na hlučné správanie – obidvaja ho chytili a zbili. Istý návštevník Žiaru – z Vrábeľ – sa chcel spriatelit' s dvoma mladými chlapcami a zaplatil im v krčme „pohárik“. Pri odchode ho zbili, okradli a nechali na ulici.

- Chlapček v šachte:** Pri tréningovom štadióne sa nečakane do starej 7 m šachty prepadol 5-ročný chlapček. Šachta bola síce prekrytá zeminou a trávou, ale bola bez poklopu. Chlapčeka vytiahli hasiči, mal ľahký otras mozgu. Štadión preskúmali a zistili, že má ešte ďalšie šachty – už nepoužívané kanály, o nich nikto ani netušil. Dočasne bol zakázaný vstup na štadión.
- Staré pohľadnice:** Filokrati (=zberatelia starých pohľadníc) pp. Jaroslav Brodziansky a Ivan Herčko vystavovali v apríli 320 dobových pohľadníc (v novembri aj v Žiari nad Hronom). Vydali spolu aj knihu s názvom Staré pohľadnice stredného Pohronia. J. Brodziansky z nich zostavil aj unikátny kalendár Hronský Svätý Kríž, kde zaujme i kolorovaná pohľadnica cigánskeho tábora na Slnecnej stráni z r. 1909. J. Brodziansky ich má vo svojej zbierke asi 1 000, zbiera ich 3 roky a ako tvrdí – väčšina z nich má texty v maďarčine. V Maďarsku sa aj nachádza mnoho pohľadníc zo Slovenska.
- Povodne:** Rekordné dažde, búrky, silný vietor i krupobitie t.r. (najmä 3. a 15.08.) spôsobili v meste nevídané situácie: zimný štadión (nevhodne umiestnený) bol päťkrát zaplavený vodou a bahnom, poškodila opláštenie, mantinely, sociálne budovy, strojovňu. Hokejbalisti, ktorí majú štadión v prenájme, mali veľké problémy. Zaplavovalo aj časť Pod Kortínou, kde 8 obyvateľov bolo potrebné evakuovať dočasne v komunitnom dome. Najviac boli poškodení obyvatelia, na ktorých domy a ulice sa vyplavila voda z Lutílskeho potoka po privalových dažďoch. Mestský úrad vyzval poškodených obyvateľov, aby písomne nahlasovali škody. (Pozri časť XV. Počasie.)
- Bol v Neapole:** Štrnásťročný Danko Magdolen (po obrne pripútaný na vozík) zažil štyri nezabudnuteľné dni v talianskom Neapole, kde ho pozval jeho obľúbený slovenský futbalista Marek Hamšík (pôsobí v Taliansku). Marek ho pozval aj na futbalový zápas.

Používané značky a skratky:

(doplnok za rok 2010)

BS – bytové spoločenstvá

CMZ – Centrálna mestská zóna

CPPPaP – Centrum pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie

G-MR – Gymnázium Milana Rúfusa

ICM – Informačné centrum mladých

KPsvK – Kostol Povýšenia svätého Kríža

KSPM – Kostol Sedembolestnej Panny Márie

LRU – lov rýb udicou

ĽSNS – Ľudová strana Nové Slovensko

MRK – minoritná rómska komunita

NDS – Národná diaľničná spoločnosť

NFP – nenávratný finančný príspevok

TIS – Transparency international Slovensko

VVČ – výchovno – vzdelávacia činnosť

VZP – Všeobecná zdravotná poisťovňa

ZUŠ ZS-P – Základná umelecká škola Zity Strnadovej – Parákovej

ŽP – životné prostredie

Sprievodná dokumentácia kroniky za rok 2010 :

1. Komunálne voľby
2. Pozvánky (+ CD)
3. Články (publicistika)
4. Správy pre MsZ: o MsP
 - o MsKC
 - o školstve
 - osobitne o POS
 - o TS, s.r.o.
 - o MŠK, s.r.o.
5. Informácie pre MsZ :
 - o projektoch mesta
 - o trhu práce
 - o návrhu loga mesta
 - o stave kroniky
6. Hydrometeorologické správy

FOTODOKUMENTÁCIA

VIDEOZÁZNAMY ATV

PAMÄTNÁ KNIHA MESTA

PAMÄTNÁ KNIHA PRIMÁTORA MESTA

INTERNET

